

Atbalsta materiāls Latvijas neatkarības atjaunošanas piemiņai veltītu pasākumu rīkošanai skolās

Rīga, 2010

Mīļie skolotāji un jaunieši,

jūsu rokās ir atbalsta materiāls Latvijas vēsturei veltītu pasākumu rīkošanai skolās. Tas veidots, domājot par Latvijas valstiskumam būtisku notikumu gadadienām – Baltijas Ceļu, Latvijas Neatkarības deklarācijas pieņemšanu, Barikāžu upuru piemiņu un Latvijas neatkarības atjaunošanu pilnībā. Materiālu veidojuši jaunieši projekta ES UN BRĪVĪBA ietvaros. Projekta mērķis ir veicināt jauniešu interesi, zināšanas un spēju patstāvīgi spriest par Latvijas valstiskuma veidošanu un atjaunošanu, kā arī veidot personīgu attieksmi pret savu valsti.

Atbalsta materiāls aptver četrus tematiskus pasākumus:

- **Ceļš uz brīvību:** pārgājiens ar zināšanu pārbaudes stacijām;
- **Dziesmotā revolūcija:** dziesmu konkurss;
- **Baltijas vienotības nedēļa:** pasākumu cikls visai skolai, ietverot tematiskas Lietuvas un Igaunijas dienas, viktorīnu jauktās komandās, radošo darbu konkursu un Baltijas vienotības ballīti;
- **Atmoda:** lomu spēle, kur skolēni iejūtas vienas fabrikas darbinieku lomās, un aplūko Latvijas neatkarības atjaunošanas procesus no dažādu personu skata punkta.

Šī **atbalsta materiāla mērķis** ir atvieglot skolotājiem un skolēniem Latvijas neatkarības atgūšanai veltītu pasākumu rīkošanu. Materiāls piedāvā idejas, kā ārpus stundām mudināt skolēnus aizdomāties par brīvības nozīmi, par vienotības vērtību, par Atmodu un Dziesmoto revolūciju.

Rīkotāji var izvēlēties rīkot vienu, dažus vai visus pasākumus. Katrā daļā piedāvāts viss nepieciešamais pasākuma sarīkošanai: izklāstīts pasākuma **scenārijs**, uzskaitīti **nepieciešamie resursi**, sagatavoti **izdales materiāli**, piemēram, darba lapas, attēli, prezentācijas, viktorīnu jautājumu (un atbilžu) saraksts, kā arī pasākuma rīkotājam nepieciešamā **vēsturiskā informācija**.

Materiāla autori ir astoņi brīvprātīgi jaunieši, kas satikās Baltijas Ceļam veltītā vasaras nometnē un vēlējās kopīgi radīt iespējas arī citiem apgūt vēsturi aktīvā veidā un ārpus stundām.

Projekta darba grupa aicina skolēnus pašus rīkot pasākumus savā skolā! Pricēsimies, ja pēc pasākuma paziņosit, kā tas izdevies.

Materiālu piedāvā Latvijas Okupācijas muzejs un UNESCO Latvijas Nacionālā komisija sadarbībā ar 4. maija Deklarācijas klubu projekta ES UN BRĪVĪBA ietvaros. Informācija par projektu: www.omip.lv.

Projekta darba grupas vārdā,

Danute Dūra, Latvijas Okupācijas muzeja Izglītības programmas vadītāja

Latvijas Okupācijas muzejs

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija

SATURA RĀDĪTĀJS

Pārgājiens komandā „Ceļš uz brīvību”	4
Dziesmotās revolūcijas retrospekcija	29
Baltijas vienotības nedēļa	34
Pirmdiena. LIETUVAS DIENA	37
Otrdiena. IGAUNIJAS DIENA.....	39
Trešdiena. LATVIEŠU FILMU VAKARS.....	41
Ceturtdiena. VIKTORĪNA	43
Piektdiena. Baltijas vienotības nedēļas NOSLĒGUMA PASĀKUMS.....	45
Lomu spēle „Atmoda”	56

Pārgājiens komandā „Ceļš uz brīvību”

Katram sava – mūsu kopīgā BRĪVĪBA

Pasākuma ideja

Brīvība ir ceļš. Jēdzienu „brīvība” mūsu sabiedrībā bieži apspriež. Katram no mums – Latvijas pilsoņiem – tas jāpiepilda ar savu saturu.

Šī pasākuma mērķis ir uzdot sev jautājumu: „Ko man nozīmē brīvība?”; tas dos iespēju skolēniem pašiem interpretēt šo jēdzienu. Pasākums mudina apjaust brīvību kā būtisku vērtību un liek aizdomāties par priekšnoteikumiem, kas nepieciešami brīvības iegūšanai un saglabāšanai.

Pasākums sastāv no divām daļām: komandu pārgājiena ar pārbaudījumiem un noslēguma skolas zālē. Pārgājienā skolēnu komandām jāapliecina saliedētība, zināšanas par savu valsti un tās vēsturi, loģiskā domāšana, spēja ieklausīties citam citā un darboties kopīgam mērķim – īpašības, kas nepieciešamas, lai veidotu neatkarīgu valsti. Noslēguma pasākums prasīs radošu pieeju, tajā komandas sagatavos un parādīs teatrālu priekšnesumu par brīvību. Tā kā noslēguma daļā nepieciešama skolēnu sadarbība un spēja publiski uzstāties kopīgā priekšnesumā, tad pārgājiena daļa paredzēta skolēnu komandu saliedēšanai un skolēnu radošuma „atvēršanai” līdzīgi, kā tas notiek aktiermeistarības stundu sākumā.

Nepieciešamie resursi

1. Cilvēkresursi:

- 1.1. Pasākuma vadītāji – vēlams 2 cilvēki;
- 1.2. Katrā pārgājiena stacijā viens atbildīgais – kopā 7 cilvēki;
- 1.3. Ja pārgājiens notie dabā un tiek veiktas lielas distances – katrai komandai līdzī viens atbildīgais pieaugušais.

2. Telpas un vide :

- 2.1 vieta septiņām pārgājiena stacijām skolas apkārtnē (izvietojums atkarīgs no skolēnu spējām);
- 2.2 skolas zāle vai estrāde noslēgumam.

3. Materiāli (norādīti pie katra uzdevuma):

- 3.1. Lentas, šalles vai kas cits acu aizsīšanai (atbilstoši lielākās komandas dalībnieku skaitam).
 - 3.2. 15 – 30 metru gara virve (striķis, lente) ar kopā sasietiem galiem.
 - 3.3. Pagara nūja, piemēram, slotas kāts.
 - 3.4. ~ 30 knaģi.
 - 3.5. Vēsturisku notikumu aprakstu un attēlu komplekta izdrukā (pielikumā).
 - 3.6. Tukšas krustvārdu mīklas un jautājumu lapas (pielikumā) – pa vienam eksemplāram katrai komandai.
 - 3.7. Aplokšnes ar 30 kartona aplīšiem, kur uz katra ir sarakstīts pa skaitlim no 1 līdz 30 – atbilstoši komandu skaitam.
 - 3.8. Hronometrs vai pulkstenis laika mērīšanai.
 - 3.9. Rakstāmlietas un papīrs.
-

Pasākuma norise

Pasākums notiek **kā komandu spēle** vidusskolas (10.–12. klašu) skolēniem. Dalībnieku lielākai motivācijai to var rīkot kā sacensības. Katras komandas uzdevums ir iziet pārgājiena maršrutu – apmeklēt norādītās stacijas un katrā no tām izturēt vienu pārbaudījumu.

Katras komandas pēdējais uzdevums ir sagatavot priekšnesumu kopīgam noslēguma pasākumam skolas zālē. Priekšnesumus vērtē skatītāji – pārējo komandu dalībnieki. Šo uzdevumu var iekļaut kā pēdējo staciju pārgājienā, lai skolēni varētu izmantot gājiena laiku priekšnesuma plānošanai.

Pirms pasākuma uzdevumu daļas sākuma dalībniekiem ir jābūt sadalītiem dalībnieku **skaita ziņā līdzvērtīgās komandās** (no 5 līdz 15 dalībniekiem katrā). Komandas var veidot skolēni no dažādām klasēm.

Paredzamais pasākuma ilgums ~ 5 stundas (mācību diena skolā).

1. daļa **PĀRGĀJIENS**

Šos uzdevumus visas komandas pilda vienlaikus, ejot pa pārgājiena maršrutu no vienas uzdevumu stacijas pie nākamās tīkmēr, kamēr katra komanda ir izpildījusi uzdevumus katrā stacijā. Pārgājienā var veikt gan dabā, gan iekštelpās (sarīkojumu, sporta zālē, klašu telpās, skolas gaitenī utt.).

Piedāvājam 7 **uzdevumus** (katrai stacijai pa vienam). Šo uzdevumu mērķi ir:

- 1) atraisīt skolēnu radošās un sadarbības spējas, kas būs būtiskas otrajā daļā;
- 2) netieši likt aizdomāties par īpašībām, kas nepieciešamas pilsoņiem, lai veidotu neatkarīgu valsti.

Pirmās daļas uzdevumus pasākuma rīkotāji var aizstāt ar citiem atbilstoši pasākuma koncepcijai.

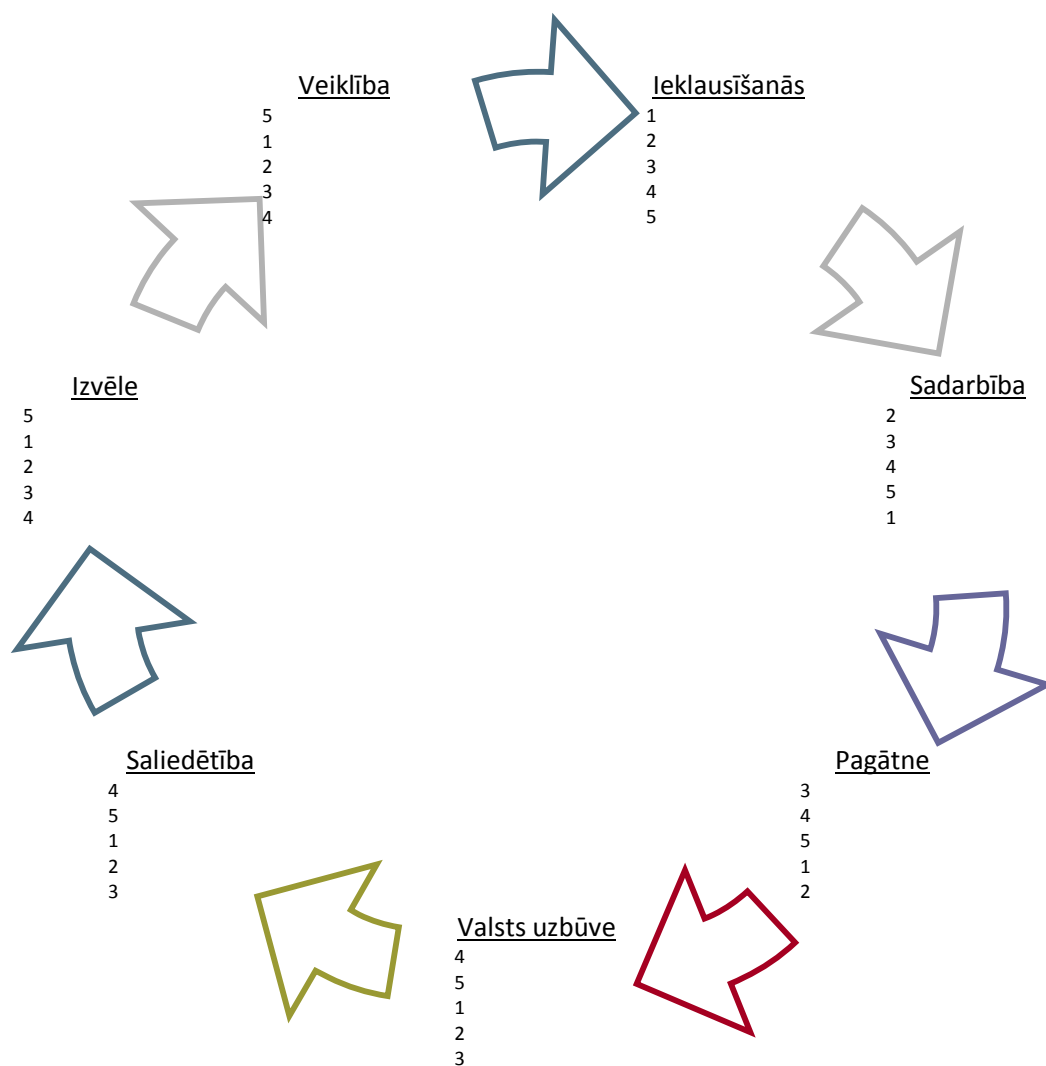
Katrā no stacijām ir vēlams viens atbildīgais, kurš uzrauga, lai komandas uzdevumu pildītu pareizi un, ja nepieciešams, uzņemtu laiku un komandai palīdzētu. Iesakām pasākuma organizētājiem pielāgot uzdevumus atbilstoši skolas vajadzībām.

Par veiksmīgi izpildītu uzdevumu komanda iegūst vienu kārti (daļu no sagriezta attēla vai devīzes). Kāršu izgatavošanai izmantojamie attēli pievienoti pielikumā. Kad komandas izpildījušas 7 uzdevumus un salikušas vienotu attēlu no iegūtajām uzdevumu kārtīm, var pāriet pie noslēguma priekšnesuma sagatavošanas.

Šis pasākuma daļas norisei īpaši svarīgi ir rūpīgi izplānot, kā komandas virzīsies no stacijas uz staciju. Iespējami vairāki varianti:

- 1) visas komandas skrējieni sāk vienlaikus, bet katrai ir norādīta cita sākuma stacija (prasa rūpīgāku plānošanu);
- 2) komandas spēlēs iesaistās pakāpeniski viena pēc otras (aizņem ilgāku laiku; dalībniekiem ir jāgaida).

Ja izvēlaties pirmo variantu, iesakām iepriekš **uzzīmēt spēles norises shēmu**, kurā ieraksta katras komandu ierašanās secību kontrolpunktos. Piemēram, šajā shēmā, kur spēlēs piedalās piecas komandas, pie katra cipara var ierakstīt komandas nosaukumu, bet katrā bultiņā – par staciju atbildīgā rīkotāja vārdu. Iesakām pierakstīt arī mobilo telefonu, tā vadītājam būs vieglāk kontrolēt spēles norisi.

2. daļa **NOSLĒGUMA PASĀKUMS**

Noslēguma pasākums notiek visām komandām kopā vienā telpā vai ārpus telpām, vēlams vietā ar skatuvi. Katras komandas uzdevums ir sagatavot un parādīt priekšnesumu par tēmu „Brīvība”. Tas var būt etīde, deklamācija, dziesma, pantomīma, skulptūra no augumiem... – jo radošāk, personīgāk un jēgpilnāk, jo labāk. Ierosmei dalībnieki var izmantot piedāvātos dzejoļus, informāciju no pārgājiena stacijām u.c.

Noslēgumā, pēc tam kad visas komandas ir parādījušas savu priekšnesumu, un visiem dalībniekiem ir izteikta pateicība, organizatori var aicināt skolēnus izveidot kopīgu plakātu. Plakātā katrs var uzzīmēt un uzrakstīt savus iespaidus, novēlējumu Latvijai.

PIELIKUMS
UZDEVUMI PĀRGĀJIENA STACIJĀS

1. IEKLAUSĪŠANĀS (~ 25 minūtes)

Uzdevuma mērķis: mācīties sadarboties, ieklausīties citam citā.

Nepieciešams:

- Acu aizsienamais katram dalībniekam
- 15 – 30 metru gara virve (striķis, lente) ar kopā sasietiem galiem.

Uzdevums norise:

- Visiem komandas dalībniekiem aizsien acis tā, lai nevarētu neko redzēt. Vadītājs dalībniekiem nezinot viņu vidū noliek virvi un pasaka, ka viņu vidū ir kaut kas, kas viņiem ir jāatrod.
- Kad dalībnieki virvi ir atraduši, vadītājs pasaka, ka no virves ir jāizveido perfekts kvadrāts (lielākai grūtības pakāpei – vienādmalu trijstūris vai sešstūris).
- Ir atļauts savā starpā sarunāties.
- Kad dalībnieki ir nolēmuši, ka viņiem ir izdevies izveidot kvadrātu, viņi var noņemt acu apsējus.
- Pēc uzdevuma veikšanas ieteicams izanalizēt, kā komanda nonāca pie rezultāta – kas izdevās, kas neizdevās.
- Pēc uzdevuma veiksmīgas izpildes komanda saņem vienu no 7 uzdevumu kārtīm.

2. SADARBĪBA (~ 20 minūtes)

Uzdevuma mērķis: mācīt sadarboties.

Nepieciešams: pagara nūja, piemēram, slotas kāts

Uzdevuma norise:

- Komanda sadalās divās grupās, kas nostājas viena pret otru. Vadītājs liek dalībniekiem izstiept abu roku rādītājpirkstus un izstiept rokas uz priekšu. Tad uz šiem pirkstiem novieto nūju.
- Komandai ir jāpiemērojas tā, lai nūja atrastos horizontālā stāvoklī un visu dalībnieku pirksti pieskartos šai nūjai. Tad komandai pasaka, ka tai ir, kopīgi sadarbojoties, jānolaiž nūja līdz zemei.
- Visu dalībnieku pirkstiem visu laiku ir jābūt saskarē ar nūju.
- Nūju visu laiku ir jāatrodas uz dalībnieku izstieptajiem rādītājpirkstiem. To nedrīkst aiztikt nekādā citādā veidā.
- Ja vadītājs ierauga, ka kāda dalībnieka pirksti neskaras klāt nūjai, komandai jā sāk uzdevums no sākuma.
- Lai uzdevums būtu sarežģītāks, nūjas galos var uzkarināt riņķīšus vai ko tamlīdzīgu, kuru nokrišanas gadījumā, komandai uzdevums jā sāk no sākuma.
- Uzdevuma sākumā nūja nevis laidīsies uz zemi, bet celsies augšā, kas sākumā varētu komandu samulsināt. Galu galā komanda nomierināsies, sakoncentrēsies un ļoti lēnām un pacietīgi nolaidīs nūju līdz zemei.
- Pēc uzdevuma veikšanas ieteicams izanalizēt, kā komanda nonāca pie rezultāta – kas izdevās, kas neizdevās.
- Pēc uzdevuma veiksmīgas izpildes komanda saņem vienu no 7 uzdevumu kārtīm.

3. PAGĀTNE (~ 15 minūtes)

Uzdevuma mērķis: pārbaudīt dalībnieku izpratni par vēsturisko notikumu hronoloģiju un veicināt spēju komandā sasniegt vienotu mērķi.

Nepieciešams:

- Nostiepta virve,
- aptuveni 30 knaģi,
- vēsturisku notikumu aprakstu un attēlu komplekta izdrukā (pielikumā).

Uzdevuma norise:

- Komanda saņem jauktā kārtībā papīra lapu kaudzīti, kur atrodami dažādi vēsturisku notikumu apraksti vai attēli.
- Katrs komandas dalībnieks izvēlas sev 1–3 lapas atkarībā no to kopējā skaita – tā, lai tās katram komandas dalībniekam būtu aptuveni vienādā skaitā.
- Pēc lapu izvēlēšanās dalībnieki ar tām nedrīkst mainīties.
- Tās ar knaģu palīdzību hronoloģiskā secībā ir jāpiesprauž pie virves.
- Dalībniekiem ir atļauts savā starpā sarunāties un diskutēt par pareizāko notikumu secību.
- Pēc uzdevuma veikšanas ieteicams izanalizēt, kā komanda nonāca pie rezultāta – kas izdevās, kas neizdevās.
- Pēc uzdevuma veiksmīgas izpildes komanda saņem vienu no 7 uzdevumu kārtīm.

4. VALSTS UZBŪVE (~ 15 minūtes)

Uzdevuma mērķis: veicināt izpratni par Latvijas valsts uzbūvi un indivīda vietu tajā.

Nepieciešams:

- katrai komandai pa uzdevumu lapai ar tukšu krustvārdu mīklas laukumu un pa lapai ar krustvārdu mīklas jautājumiem (pielikumā)
- rakstāmpiederumi

Uzdevuma norise:

- Komanda saņem vienu lapu ar 20 krustvārdu mīklas jautājumiem un lapu ar tukšu krustvārdu mīklas laukumu
- Komandai jāatbild uz visiem jautājumiem, aizpildot krustvārdu mīklu par valsts pārvaldi
- Pēc uzdevuma veikšanas ieteicams izanalizēt, kā komanda nonāca pie rezultāta – kas izdevās, kas neizdevās.
- Pēc uzdevuma veiksmīgas izpildes komanda saņem vienu no 7 uzdevumu kārtīm.

5. SALIEDĒTĪBA (~ 20 minūtes)

Uzdevuma mērķis: mācīties sadarboties, vienoties par kopīgu rīcību.

Nepieciešams: priekšmeti sākuma un beigu līnijas apzīmēšanai (virves, lentes, konusi utt.)

Uzdevums norise:

- Vispirms atzīmē sākuma un beigu līnijas.
- Komanda sapulcējas pie sākuma līnijas, un vadītājs paskaidro, ka komandai ir jāšķērso attālums (piemēram, piecu metru garumā) starp abām līnijām, nepārtraucot kontaktu starp visu komandas dalībnieku pēdām.
- Ja kāds no dalībniekiem zaudē pēdu kontaktu, visai komandai ir jāsāk uzdevums no sākuma.
- Pēc uzdevuma veikšanas ieteicams izanalizēt, kā komanda nonāca pie rezultāta – kas izdevās, kas neizdevās.
- Pēc uzdevuma veiksmīgas izpildes komanda saņem vienu no 7 uzdevumu kārtīm.

6. IZVĒLES VEIKŠANA (~ 30 minūtes)

Uzdevuma mērķis: veicināt kritisku domāšanas spēju un racionāla lēmumu pieņemšana ierobežotas izvēles apstākļos.

Nepieciešams:

- katrai komandai – situācijas apraksts un mantu saraksts (pielikumā)
- katrai komandai pildspalva, zīmulis vai flomāsters

Uzdevuma norise:

- komanda saņem situācijas aprakstu un mantu sarakstu un apspriežas 5 min.
- pēc kopīgas vienošanās sakārto nepieciešamākās mantas prioritārā secībā 10–15 min.
- Pēc uzdevuma veikšanas ieteicams izanalizēt, kā komanda nonāca pie rezultāta – kas izdevās, kas neizdevās. 5 min.
- Pēc uzdevuma veiksmīgas izpildes komanda saņem vienu no 7 uzdevumu kārtīm.

(pielikumā pieejams darbam gatavā formātā)

Situācijas apraksts:

Jūsu komandas biedri ir tikko piedzīvojuši lidmašīnas katastrofu – lidmašīna, kuras pasažieri jūs esat, ir nogāzusies kaut kur tuksnesī, jūs esat izdzīvojušie. Nav zināms, cik ilgi jūs pavadīsiet bez palīdzības saņemšanas un vai vispār jūs kāds atradīs. Tagad lidmašīna deg un kuru katru brīdi uzsprāgs.

Jūsu uzdevums ir glābt to, kas glābjams, un prioritārā secībā izlemt, kuras no minētajām lietām vispirms ir jāiznes no liesmojošās lidmašīnas, pirms tā uzsprāgst un šīs lietas neglābjami iet bojā.

Pieejamie priekšmeti –

- gaismeklis, kas darbojas ar baterijām
- kabatas nazis
- apkaimes karte
- liels polietilēna mētelis
- magnētiskais kompass
- aptieciņa
- pielādēta 45. kalibra pistole
- sarkanbalts izpletnis
- pudelīte ar 1000 sāls tabletēm
- litrs ūdens katrai personai
- grāmata ar nosaukumu „Ēdamie tuksneša dzīvnieki”
- kosmētiskais spogulītis
- saulesbrilles katrai personai
- 2 litri 80% degvīna
- mētelis katrai personai

7. VEIKLA RĪCĪBA (~ 30 minūtes)

Uzdevuma mērķis: veicināt ātru reakciju un rīcībspēju komandas darbā

Nepieciešams:

- katrai komandai pa aploksnei, kurā atrodas 30 nelieli kartona aplīši, uz katra no tiem ir sarakstīts pa skaitlim no 1 līdz 30
- hronometrs vai pulkstenis laika mērīšanai

Uzdevuma norise:

- komanda saņem aploksni ar 30 numurētiem aplīšiem, izņem tos no aploksnes un jauktā kārtībā saliek tā, lai var redzēt visus skaitļus
- komandas dalībnieki nostājas 5 metru attālumā no aplīšiem
- pēc uzdevuma vadītāja signāla komanda drīkst pietuvoties aplīšiem, uzdevums ir visiem komandas dalībniekiem pēc iespējas īsākā laikā pieskarties katram aplītim augošā secībā pēc skaitļiem
- ir iespējami 2 atkārtoti mēģinājumi (tātad pavisam 3), lai uzlabotu savu laika rezultātu
- Pēc uzdevuma veikšanas ieteicams izanalizēt, kā komanda nonāca pie labākā rezultāta – kas izdevās, kas neizdevās.
- Pēc uzdevuma veiksmīgas izpildes komanda saņem vienu no 7 uzdevumu kārtīm.

NOSLĒGUMA PASĀKUMA UZDEVUMI

BRĪVĪBA (~ 40 – 80 minūtes)

Uzdevuma mērķis:

- mudināt aizdomāties par brīvības nozīmi;
- veicināt spēju radoši izteikties un strādāt grupā.

Nepieciešams:

- ierosmei – dzejoļi (pielikumā) vai esejas par brīvību vai Latviju, atbilstoša satura attēli;
- pēc vajadzības un iespējas – dažādi priekšmeti, ko var izmantot kā rekvizītus priekšnesumā.

Uzdevuma norise:

- Katras komandas uzdevums ir sagatavot priekšnesumu ar šādiem nosacījumiem:
 - jāatspoguļo komandas izpratne par jēdzienu „brīvība”;
 - jāiekļaujas 5 minūtēs;
 - jābūt pēc iespējas oriģinālam, radošam un izteiksmīgam.
- Pēc šiem kritērijiem priekšnesumu vērtēs pārējās komandas.
- Priekšnesuma sagatavošanai atvēlētais laiks ir vismaz 20 minūtes. Komandas uzstājas viena pēc otras izlozētā secībā.
- Pēc priekšnesuma katras komandas priekšnesums saņem uzslavu un vērtējumu no skolotājiem.
- Katra komanda var piešķirt vienu speciālbalvu – īpaši izcelt vienu no pārējam komandām.

Kopīgais nospiedumu un novēlējumu plakāts (~ 20 minūtes)

Uzdevuma mērķis:

- Veidot visu dalībnieku kopējo noslēguma darbu, kurā būtu attēlotas arī atsauksmes par iepriekš paveiktajiem uzdevumiem un pasākumu kopumā;
- Radīt paliekošu piemiņas lietu no kopīgā pasākuma.

Nepieciešams:

- Krāsas (guaša vai akvareļa), ūdens trauki, otas, krāsaini flomāsteri, pildspalvas.
- Viena A3 vai labāk A2 papīra lapa vai kartona loksne.

Uzdevuma norise:

- Katrs dalībnieks atstāj savas plaukstas krāsainu nospiedumu uz vienīgās kopējās papīra lapas vai kartona loksnes un uzraksta savu viedokli vai novēlējumu sakarā ar pasākuma tematu.

PIELIKUMI

3. uzdevums. PAGĀTNE

Katrs attēls izgriežams kopā ar tekstu. Izgriezto attēlu secība jāsaprot.

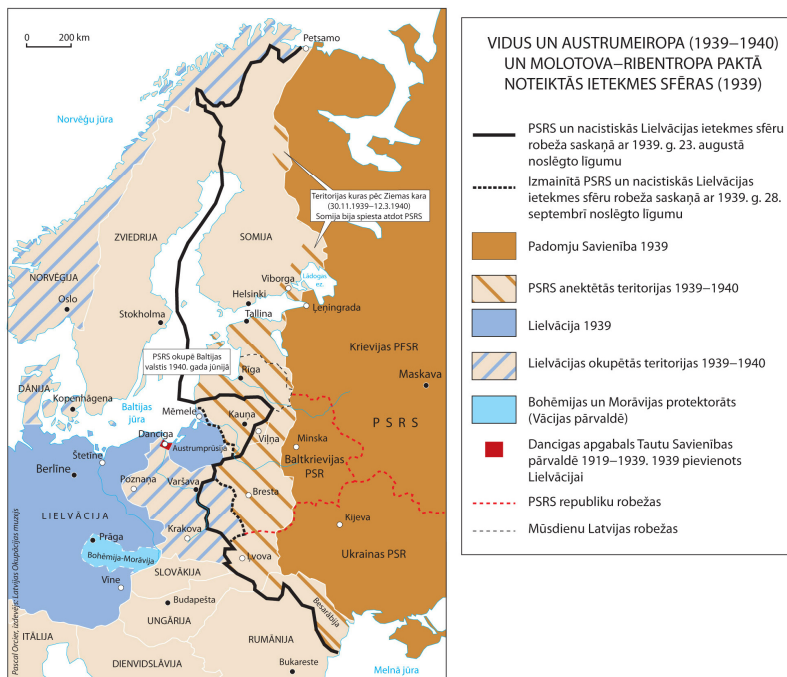
Latvijas valsts dibināšana.

Latvija un Padomju Krievija noslēdz miera līgumu.

Pēc valsts apvērsuma Kārlis Ulmanis kļūst par autoritatīvu valsts vadītāju.

PSRS un nacistiskā Vācija paraksta savstarpējas neuzbrukšanas līgumu (Molotova–Ribentropa jeb Hitlera-Staļina paktu).

PSRS karaspēks okupē Latvijas valsts teritoriju.

Nacistiskās Vācijas karaspēks uzsāk Latvijas okupāciju.

Otrā Pasaules kara beigās, Staļins vienojas ar Rietumu valstīm – ASV un Lielbritāniju – par pēckara pasauli. Rietumu valstu vadītāji neuzstāj uz Baltijas valstu neatkarības atjaunošanu. Latvijā atjaunojas padomju okupācijas režīms.

Pie varas PSRS nāk Mihails Gorbačovs un uzsāk "pārbūves" politiku PSRS.

Vērienīgs Mītiņš pret metro būvniecību Rīgā, kas apturēja grandiozā projekta ar tālejošām sekām īstenošanu.

Igaunijas, Latvijas un Lietuvas kopīgi organizēta masu protesta akcija „Baltijas ceļš”.

Latvijas PSR Augstākā padome nobalso par Neatkarības deklarācijas pieņemšanu.

Rīgā cilvēki veido barikādes ap Augstākās Padomes, ministriju, radio un televīzijas ēkām, televīzijas torni, lai aizsargātu tās no iespējamiem uzbrukumiem.

**Latvijas Republikas
Konstitucionālais
likums**

**“Par Latvijas
Republikas valstisko
statusu”, 1991. gada
21. augustā**

Apzinoties savu atbildību tautas priekšā, ņemot vērā 1990. gada 4. maija deklarāciju “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu”, 1991. gada 3. marta Vislatvijas tautas aptaujas rezultātus un to, ka 1991. gada 19. augustā PSRS valsts apvērsuma rezultātā ir beigušas pastāvēt PSRS konstitucionālās valsts varas un pārvaldes institūcijas un nav iespējams realizēt 1990. gada 4. maija deklarācijas “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” 9. punktu

par Latvijas Republikas valstiskās neatkarības atjaunošanu sarunu ceļā, Latvijas Republikas Augstākā Padome nolemj.

1. Noteikt, ka Latvija ir neatkarīga, demokrātiska republika, kurā Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai un kuras starptautiski tiesisko statusu nosaka Latvijas Republikas 1922. gada 15. februāra Satversme.
2. Atzīt par spēku zaudējušu 1990. gada 4. maija deklarācijas “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” 5. punktu, kas noteica pārejas periodu Latvijas Republikas valsts varas atjaunošanai *de facto*.
3. Līdz okupācijas un aneksijas likvidēšanai un Saeimas sasaukšanai augstāko valsts varu

Latvijas Republikā pilnībā realizē Latvijas Republikas Augstākā Padome. Latvijas Republikas teritorijā ir spēkā tikai tās augstāko valsts varas un pārvaldes institūciju likumi un lēmumi.

4. Konstitucionālais likums stājas spēkā ar tā pieņemšanas brīdi.

Latvijas Republikas
Augstākās Padomes
priekšsēdētājs
A. GORBUNOVS

Latvijas Republikas
Augstākās Padomes
sekretārs
I. DAUDIŠS

Pieņemts LR konstitucionālais likums „Par Latvijas Republikas valstisko statusu”.

Latvija pievienojas NATO (Ziemeļatlantijas līguma organizācijai).

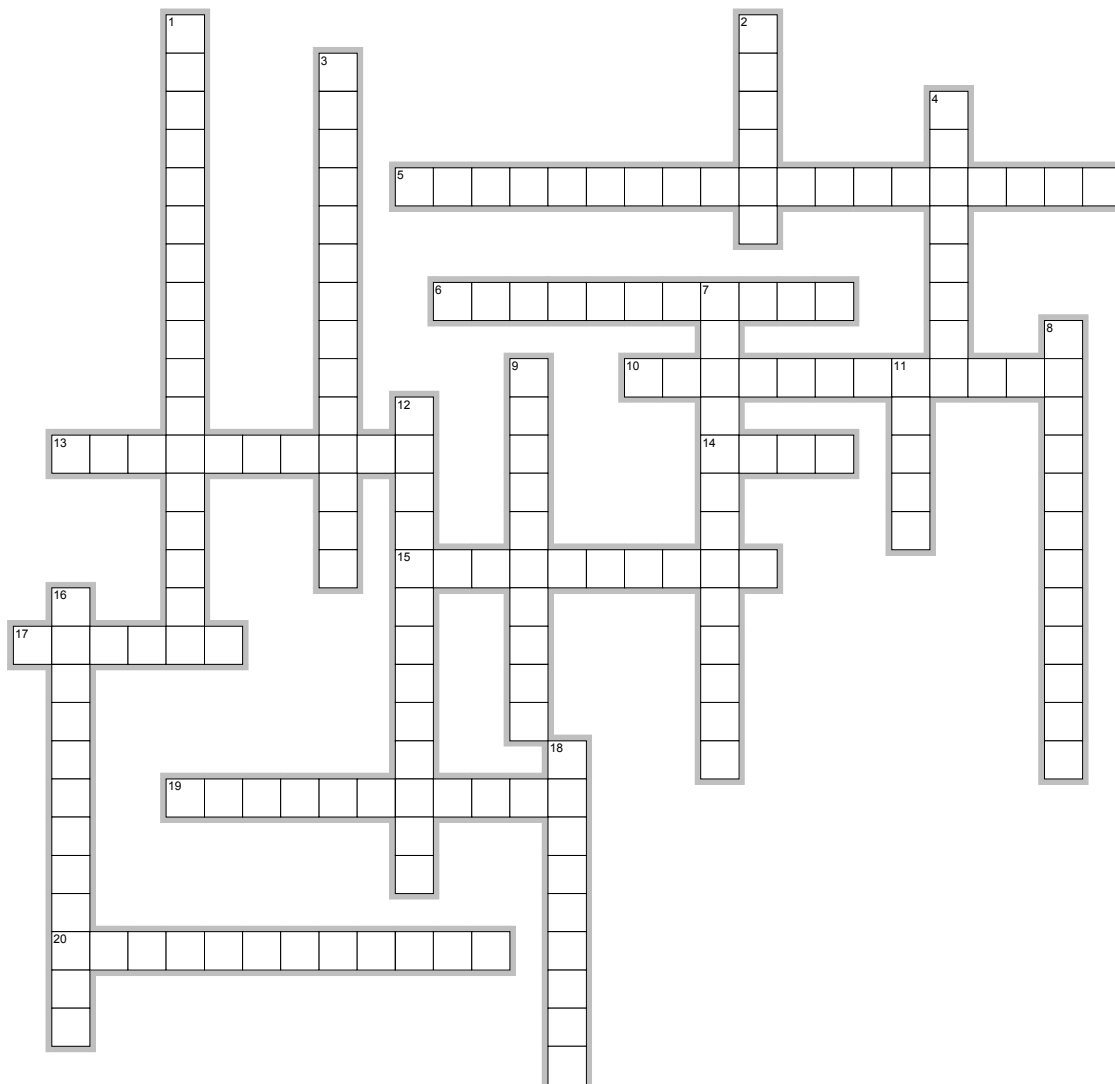

Pēc referendumā Latvija iestājas Eiropas Savienībā.

Pareizā notikumu secība:

1. 1918. gada 18. novembris – Latvijas valsts dibināšana.
2. 1920. gada 11. augusts – Latvija un Padomju Krievija noslēdz miera līgumu.
3. 1934. gada 15. maijs – pēc valsts apvērsuma Kārlis Ulmanis kļūst par autoritatīvu valsts vadītāju.
4. 1939. gada 23. augusts – PSRS un nacistiskā Vācija paraksta savstarpējas neuzbrukšanas līgumu (Molotova–Ribentropa jeb Hitlera-Staļina paktu).
5. 1940. gada 17. jūnijs – PSRS karaspēks okupē Latvijas valsts teritoriju.
6. 1941. gada 23. jūnijs – nacistiskās Vācijas karaspēks uzsāk Latvijas okupāciju.
7. 1945. gada 8. maijs – Otrā Pasaules kara beigās, Staļins vienojas ar Rietumu valstīm – ASV un Lielbritāniju – par pēckara pasauli. Rietumu valstu vadītāji neuzstāj uz Baltijas valstu neatkarības atjaunošanu. Latvijā atjaunojas padomju okupācijas režīms..
8. 1985. gada 11. marts – pie varas PSRS nāk Mihails Gorbačovs un uzsāk "pārbūves" politiku PSRS.
9. 1988. gada 27. aprīlis – Vērienīgs mītiņš pret metro būvniecību Rīgā, kas apturēja grandiozā projekta ar tālejošām sekām īstenošanu..
10. 1989. gada 23. augusts – Igaunijas, Latvijas un Lietuvas kopīgi organizēta masu protesta akcija „Baltijas ceļš”.
11. 1990. gada 4. maijs – Latvijas PSR Augstākā padome nobalso par Neatkarības deklarācijas pieņemšanu.
12. 1991. gada janvāris – Rīgā cilvēki veido barikādes ap Augstākās Padomes, ministriju, radio un televīzijas ēkām, televīzijas torni, lai aizsargātu tās no iespējamiem uzbrukumiem.
13. 1991. gada 21. augusts – Pieņemts LR konstitucionālais likums „Par Latvijas Republikas valstisko statusu”.
14. 2004. gada 29. marts – Latvija pievienojas NATO (Ziemeļatlantijas līguma organizācijai).
15. 2004. gada 1. maijs – pēc referendumā Latvija iestājas Eiropas Savienībā.

4. uzdevums. VALSTS UZBŪVE

Gadījumā, ja atbildē rakstāmi 2 vārdi, starp tiem atstājama tukša rūtiņa.

Vertikāli

1. ir 27 valstu, tostarp kopš 2004. gada 1. maija arī Latvijas, apvienība, kas darbojas uz valstu starpā noslēgtu līgumu pamata, kuros noteikti svarīgākie mērķi, politikas, darbības instrumenti, tiesību sistēma, institūcijas un to funkcijas un lomas lēmumu pieņemšanas procesā.
2. Sabiedrības organizācijas formu jeb veidu, kā ir sakārtota un organizēta cilvēku dzīve, sauc par
3. Elementāras tiesības, kuras jānodrošina ikvienam cilvēkam, sauc par
4. Latvijas pilsoņi ir dažādu tautību cilvēki, bet tās pamatnācija ir
7. ... rīkošana ir viens no veidiem kā demokrātiska sabiedrība var paust neapmierinātību.
8. Latvijā kā ... republikā noteicošā loma ir parlamentam jeb Saeimai, kas ievēl un arī atceļ valsts galvu – prezidentu.
9. Tādu varas veidu, kurā kontrole pār valsti pieder nelielai cilvēku grupai vai vienai partijai (valdošajai kliķei), sauc par ... varu.
11. Latvijā kā demokrātiskā sabiedrībā ir trīs varas. Valsts vārdā par taisnīgas tiesas izpildi gādā ... vara.
12. Viena no iespaidīgākajām Latvijā notikušajām protesta akcijām bija 1989. gada 23. augusta organizētais, kura laikā tika izveidota rokās sadevušos cilvēku ķēde no Igaunijas caur Latviju un tālāk uz Lietuvu.
16. Demokrātiskas sabiedrības par ceturto varu uzskata –
18. Latvijas Republikas pamatlikumus nosaka konstitūcija jeb

Horizontāli

5. Latvijas Republikas valsts himnas nosaukums un pirmā rinda skan: "... .. !" .
6. Viens no veidiem, kā Latvijas un citu demokrātisko valstu iedzīvotāji var tieši ietekmēt valsts varu, ir ierosinot un piedaloties tautas nobalsošanā jeb
10. Visās Eiropas Savienības valstīs, tostarp Latvijā ir ... valsts vara.
13. ... ir cilvēku kopums, kurā atrodies arī tu pats.
14. ... ir militāra savienība jeb alianse, kas apvieno vairākas Eiropas un Ziemeļamerikas valstis, tostarp kopš 2004. gada 29. marta arī Latviju, ar mērķi "saglabāt un attīstīt savas aizsardzības spējas gan individuāli, gan kopējiem spēkiem, nodrošinot kopīgas aizsardzības plānošanas pamatu."
15. Likumus izpilda un valsti pārvalda
17. Augstākā jeb suverēna vara Latvijā pieder
19. Likumus pieņem ... vara.
20. Latvijas Republikas pirmais valsts prezidents no 1922.–1927. gadam bija

6. uzdevums. LOGIKA

Izlasiet situācijas aprakstu un rīkojieties pēc uzdevuma vadītāja norādījumiem.

Situācijas apraksts:

Jūs esat pasažieri lidmašīnā, kuras ir nogāzusies kaut kur tuksnesī. Nav zināms, cik ilgi jūs pavadīsiet bez palīdzības saņemšanas un vai vispār jūs kāds atradīs. Tagad lidmašīna deg un kuru katru brīdi uzsprāgs.

Jūsu uzdevums ir glābt to, kas glābjams, un prioritārā secībā izlemt, kuras no minētajām lietām vispirms ir jāiznes no liesmojošās lidmašīnas, pirms tā uzsprāgst un šīs lietas neglābjami iet bojā.

Pieejamie priekšmeti –

- gaismeklis, kas darbojas ar baterijām
- kabatas nazis
- apkaimes karte
- liels polietilēna mētelis
- magnētiskais kompass
- aptieciņa
- pielādēta 45. kalibra pistole
- sarkanbalts izpletnis
- pudelīte ar 1000 sāls tabletēm
- litrs ūdens katrai personai
- grāmata ar nosaukumu „Ēdamie tuksneša dzīvnieki”
- kosmētiskais spogulītis
- saulesbrilles katrai personai
- 2 litri 80% degvīna
- mētelis katrai personai

Noslēguma daļas priekšnesumam BRĪVĪBA

Dzejoļi izdarei. Dzejoļi izgriežami tā, lai katrs dzejolis būtu uz savas lapas.

Piesaukšana

Kuries
slīpā lietū, mana uguns,
kuries.

Buries
pāri senču kauliem,
mana sirdsapziņa,
buries.

Kur ies
mana tauta,
mana dūša
tur ies.

Turies
debesīs un zemē,
mana nolemtība,
turies.

/dzejoļa autors Ojārs Vācietis/

Tu esi Latvija

Šo pašu svētāko
Tu neaizmirsti:
vai celies debesīs,
vai jūras dzīlēs nirsti,

vai draugu pulkā
dali savu prieku,
vai viens pats satiecies
ar pretinieku –
Tu esi Latvija!

/dzejoļa autors Ojārs Vācietis/

Latvieši

Uz zemeslodes, zem saules
mūs trīsarpus miljardu. Tajos
latviešu pusotra miliona tikai. Tas ir kā
pusotra piliena jūrā

Kāda var būt pusotra piliena dziesma par
sauli? Un tomēr –

uz zemeslodes, zem saules
ir tāda tauta – latvieši,
uz zemeslodes, zem saules
ir tautai dziesma par sauli:

Lec, saulīte, rītā agri,
Noej laiku vakarā,
No rītiņa sildīdama,
Vakarā žēlodama.

/dzejoļa autors Māris Čaklais /

Labrīt, Latvija!

Labrīt, Latvija!
Tu – dzimtais klēpis tiem,
kas rīta agrumā ar Tavu himnu ceļas.

Kaut dienas ritums pārņēmis nav telpu,
jau daudzi gatavi ar Tevi vienā elpā iet,
jo zin, kā Tavu nastu atvieglot.

Jā, vairākums ir gatavi Tev pakalpot,
ar gaišām galvām un ar stipriem pleciem.

No visas sirds, mēs pateicamies – Tev,
par to, ka spēj mūs vienmēr savienot,
kad tas visvairāk nepieciešams.

/dzejoļa autors nezināms/

Attēli 1. daļas uzdevumu kārtīm.

Dziesmotās revolūcijas retrospekcija¹

Pasākuma ideja

Dziesmotā revolūcija – vārdu savienojums, kas kļuvis par vienu no trešās Atmodas simboliem. Bieži tiek apgalvots, ka dziesma ir svarīga latviešu tautas būtībai; tā pauž spītu, prieku, entuziasmu, alkas. Kuras ir tās dziesmas, kuras skanēja un iedvesmoja cilvēkus Latvijai tik izšķirošajā trešās Atmodas laikā?

Piedāvājam sarīkot tematisku dziesmu konkursu/popielu. Atkarībā no dalībnieku skaita pasākums aizņems no vienas līdz vairākām stundām. Sagatavošanas laiks – viena vai divas nedēļas.

Nepieciešamie resursi

1. Cilvēkresursi:

- 1.1. Pasākuma vadītāji – vēlams 2 cilvēki;
- 1.2. Žūrijas locekļi – 5 (piemēram, skolas direktors/–e, mūzikas skolotājs/–a, pa vienam pārstāvim no skolēnu parlamenta, 5.–9. un 10.–12. klašu grupas);
- 1.3. Pasākuma organizatori;
- 1.4. Dalībnieku skaits – minimālais ~10 priekšnesumi;
- 1.5. Mūziķi pavadījuma spēlēšanai (koncertmeistars, jaunieši, kas vēlas izpausties);
- 1.6. Vēlams – skolas koris.

2. Telpas – vēlams skolas pasākumu zāle.

3. Tehnika:

- 3.1. Mikrofonij;
- 3.2. Skaņu un gaismu tehnika;
- 3.3. Mūzikas instrumenti;
- 3.4. Ja nepieciešams – dziesmu ieraksti, fonogrammas;
- 3.5. Ja vēlas – projektoris un ekrāns dziesmu tekstu parādīšanai.

4. Materiāli:

- 4.1. Iepriekš dalībnieku sagatavoti plakāti vai kādi citi palīg līdzekļi, uz kuriem apkopo skatītāju balsojumu.
- 4.2. Dekorācijas un noformējums – brīva interpretācija (notis, mikrofonij, plates, kasetes, plakātu reprodukcijas, Atmodas laika fotogrāfijas).
- 4.3. Uzlīmes balsojumam (pielipināšanai pie plakātiem).
- 4.4. Ja vēlas – lapiņas ar dziesmu vārdiem līdz dziedāšanai.

5. Balvas.

¹ *Retrospicere* (lat. val.) – skatīties atpakaļ.

Pasākuma norise

Pasākumā – dziesmu konkursā vai *Popielā* – dalībnieki sacenšas par labāko Atmodas laika dziesmas izpildījumu. Vismaz **nedēļu pirms pasākuma** norises skolā tiek izsludināts konkurss. Pasākuma organizatoriem vēlams sagatavot pasākuma afišu, lai noteikumi dalībniekiem gatavošanās laikā būtu viegli pieejami. **Dalībnieku uzdevums ir:**

- izvēlēties dziesmu;
- noteiktā laikā pieteikt savu dalību konkursa rīkotājiem (lai priekšnesumi nedublētos);
- sagatavot informatīvu plakātu par dziesmu, izpildītājiem, autoriem, rašanās apstākļiem;
- nodziedāt dziesmu klausītājiem un žūrijai.

Dalībnieki var izpildīt kādu no piedāvātajām dziesmām (sk. zemāk *Dziesmu saraksts*) vai arī pašu izvēlētu dziesmu, kura saistās ar Atmodas laiku.

Pasākums var noritēt kā „Mikrofona” dziesmu aptauja. Pasākumu vada divi vadītāji. **Vakara iesākumā** vadītāji iepazīstina skatītājus ar pasākuma ideju (iepazīt trešās Atmodas laikā izpildītās dziesmas), žūriju, pastāsta par skatītāju simpātijas izvēlēšanas kārtību (skatīt priekšlikumu tālāk šajā sadaļā), novēl patīkamu klausīšanos un pasākums var sākties.

Konkursa dalībnieki **individuāli vai komandās izpilda dziesmas**. Katru dziesmu piesaka pasākuma vadītāji, pieteikumos iekļaujot nelielu stāstu par dziesmu, tās autoru, izpildītāju vai kādu neparastu faktu par skaņdarbu (sk. zemāk *Vēsturiskā informācija*).

Sarežģītāko skaņdarbu izpildīšanai, kā arī, lai pasākumu padarītu interesantāku, var iesaistīt **skolas kori**. Kori var dziedāt, piemēram, levas Akurateres dziedāto *Manai tautai*, Mārtaņa Brauna *Saule, Pērkons, Daugava*, Zigmāra Liepiņa *Mazs bērniņš krustcelēs* no rokoperas *Lāčplēsis*, Baltijas Ceļu simbolizējošo dziesmu [Atmostas Baltija](#) vai klasisko kora dziesmu *Gaismas pils*.

Dalībnieki uzstājas jauktā kārtībā, kora priekšnesumiem mijoties ar individuāliem izpildītājiem. Lai publikai būtu interesantāk, vēlams dziesmas sakārtot tā, lai cita citai nesekotu viena izpildītāja dziesmas, rakstura ziņā līdzīgas dziesmas (tikai lēnas vai tikai ātras) utml.

Lai iesaistītu publiku, iespējams zālē izdalīt lapiņas ar pasākumā atskaņoto dziesmu vārdiem, taču tādā gadījumā jāņem vērā apgaismojums zālē; ja zālē ir tumša, dziesmu vārdus var projicēt uz ekrāna, kas novietots blakus skatuvei.

Konkursa uzvarētāju nosaka žūrija (iespējamais sastāvs norādīts sadaļā „Nepieciešamie resursi”), kā arī skatītāju vērtējums. Skatītāji savu simpātiju izvēl, pielīmējot uzlīmi izpildītāja plakātam. Plakātus ir veidojuši paši izpildītāji, tajos rodama vēsturiska informācija par dziesmu, tās nozīmi Atmodā, kā arī īss dziesmas oriģinālā izpildītāja apraksts. Plakātus izvieto notikuma vietā pie sienām. Paši dalībnieki balsojumā par skatītāju simpātiju nepiedalās.

Pasākums noslēdzas ar rezultātu apkopošanu, uzvarētāju paziņošanu un apbalvošanu.

Dziesmu saraksts

- *Ai, māsa Lietuva* ("[Turaidas Roze](#)", 1987) – [Imants Kalniņš](#)/[Pēteris Zirņītis](#)
- *Atmostas Baltija* ([Viktors Zemgals](#), [Žilvins Bubelis](#), [Tarmo Pihlaps](#), 1989) – [Boriss Rezniks](#)/[Valdis Pavlovskis](#)
- *Brīvību Baltijai* ("[Opus Pro](#)", 1989) – [Zigmars Liepiņš](#)/[Laima Rita Krievina](#)
- *Daugaviņa* ("[Sīpoli](#)", 1985) – [Mārtiņš Brauns](#)/[Vilis Plūdonis](#)
- *Dzimtā valoda* ("[Līvi](#)", 1986) – [Ainars Virga](#)/[Grigore Vieru](#), atdzejojis [Imants Ziedonis](#)
- *Gaismas pils* – Jāzeps Vītols/Auseklis
- *Manai tautai* (Palīdz Dievs) ([Ieva Akurātere](#), 1988) – [Biruta Ritmane](#)/[Andris Ritmanis](#)
- *Mazs bērniņš krustcelēs* ([Jānis Sproģis](#) un [Igo](#), 1988) – [Zigmars Liepiņš](#)/[Māra Zālīte](#)
- *Atgriešanās* ([Igo](#) un koris, 1988) – [Zigmars Liepiņš](#)/[Māra Zālīte](#)
- *Nevis slinkojot un pūstot* – Jurjānu Andrejs/Juris Alunāns
- *...Pie laika* ("[Remix](#)", 1988) – [Uldis Marhilevičs](#)/[Igo](#)
- *Pūt, vējiņi* – lībiešu tautas dziesma
- *Sena kalpu dziesma* ("[Opus](#)", [Mirdza Zīvere](#), [Imants Vanzovičs](#) un draugi, 1987) – [Zigmars Liepiņš](#)/[Kaspars Dimiteris](#)
- *Taisnība* ("[Zodiaks](#)", 1989) – [Jānis Lūsēns](#)/[Eduards Treimanis–Zvārgulis](#)
- *Tautas laiks* ([Zigfrīds Muktupāvels](#), 1988) – [Jānis Lūsēns](#)/[Imants Ziedonis](#)
- *Tik un tā* ([Uldis Stabulnieks](#), 1981) – [Uldis Stabulnieks](#)/[Māra Zālīte](#)
- *Vairogi* (izpildītājs "[Līvi](#)", 1972) – [Juris Pavītols](#)/[Vitauts Lūdēns](#)
- *Veltījums LTF* ("NEA" ([Imants Kalniņš](#)), 1989) – [Imants Kalniņš](#)/[Olafs Gūtmanis](#)
- *Zaļā dziesma* ("[Pērkons](#)", 1988) – [Juris Kulakovs](#)/[Māris Melgalvs](#)
- *Zābaku dziesma* ("[Līvi](#)", 1986) – [Ainars Virga](#)/[Guntars Godiņš](#)
- *Zeme, zeme, kas tā zeme* ([Brāli Graši](#), 1989) – ebreju tautasdziesma/[Uldis Grasis](#)
- *Zibsnī zvaigznes aiz Daugavas* – Zigmars Liepiņš/tautasdziesmas vārdi

Jāņem vērā, ka par savdabīgu manifestāciju izvērtās padomju laikā aizliegtu dziesmu dziedāšana. Piemēram, dziedātas tika leģionāru dziesmas no kara laika, Eduarda Rozenštrauha dziesmas u.c. Konkursa dalībnieki var izvēlēties arī šādas dziesmas.

Dziesmu saraksta veidošanas iedvesmas avots – latviešu patriotisko dziesmu izlase „*Tautas laiks*” (Mikrofona ieraksti, 2007).

Papildus informāciju par dziesmām iegūt, kā arī tās lejupielādēt var portālā www.doremi.lv.

Dziesmu vārdi atrodami portālā www.dziesmas.lv.

Vēsturiskā informācija

Dziesmas nozīme Atmodā bija tik liela, ka to mēdz dēvēt arī par Dziesmoto revolūciju, ar to uzsverot tautas nevardarbīgo cīņu par neatkarību. Šo skarbo un drosmīgo dziesmu nozīmība nav pārvērtējama, un, tās klausoties, aculieciniekiem arī šodien atmiņā nāk 1988. gads, kurš ieguva tautas vienotības zīmi ļēvai Akuraterēi nodziedot lūgšanu "Palīdzi, Dievs, visai latviešu tautai" festivālā "Liepājas Dzintars", manifestācija Mežaparkā un Tautas Frontes atbalsta mītiņos Daugavmalā.

Latviešiem dziesma ir bijusi svarīga vienmēr. Padomju okupācijas apstākļos tā kļuva īpaši nozīmīga tautas pašapziņai un vienošanai. Vairākas padomju laika dziesmas popularitāti ieguva pateicoties dziesmu zemtekstiem, piemēram, Raimonda Paula "Trīs vīri cēlās kaujai" (no kinofilmas "Vella kalpi") vai "Kāpēc man dziedāt svešu dziesmu". Savukārt Imanta Kalniņa dziesmas ieguva gandrīz tautasdziesmu statusu, it sevišķi – pēc to aizliegšanas. 1970. gados kā pretmets padomju pseidotautiskumam Latvijā nodibinājās pirmās folkloras grupas "Livlist" un "Skandinieki", bet 1980. gados veidojās salīdzinoši plaša folkloras kustība. 1985. gadā gandrīz demonstrāciju raksturu ieguva tautasdziesmu krājēja un sakārtotāja Krišjāņa Barona 150 gadu jubilejas svinību pasākumi. Zīmīgi, ka 1985. gada "Mikrofona" aptaujā otro vietu ieguva Ulda Stabulnieka un Māras Zālītes "Tik un tā", kļūstot par dvēseles dziesmu daudziem, kuri caur to sadzirdēja savas ilgas pēc brīvības un pavisam citādākas dzimtenes mīlestības. Savukārt 1986. gada "Mikrofona" aptaujā 1. vietu jau ieguva *Līvu* izpildītā dziesma "Dzimtā valoda". Tās tekstā pavisam tieši pausta nepārprotama attieksme pret dzimto valodu, kura padomju okupācijas apstākļos bija uz iznīcības robežas. Arī grupu *Pērkons* un *Jumprava* repertuārs jau pirms Atmodas žonglēja uz atļautā un aizliegtā robežas.

Jura Pavītola un grupas "Līvi" dziesma „Vairogi” nonāca nevēlamo dziesmu sarakstā uzreiz pēc pirmatskaņojuma 1972. gadā, bet Atmodas laikā "Līvi" – skarbie liepājnieki – bija dzirdami ar vairākām nozīmīgām dziesmām, piemēram, "Dzimtā valoda" un "Zābaku dziesma". Pēdējās teksts "daudz zābaku pa manu zemi staigā" grupas koncertos, kopīgi ar publiku tika burtiski izkliegti. Tolaik šie "zābaki" vēl bija realitāte padomju armijas kareivju kājās un padomju karaspēks atradās kaujas gatavībā savās bāzēs tepat Latvijā.

levēribas cienīga bija Zigrīda Muktupāvela rīcība Vissavienības jauno izpildītāju konkursā "Jūrmala" 1988. gadā, kad, izpildot dziesmu "Tautas laiks", viņš uz skatuves iznāca ar Latvijas sarkanbaltsarkanā karoga nozīmīti pie krūtīm. To pirms uzstāšanās viņam piestiprināja žurnāliste Daiga Mazvērsīte un fotogrāfs Andris Krieviņš. Žurnāliste atceras: "Uzlīmi iedeva vēlākais ministrs, toreizējais fotogrāfs Jānis Krūmiņš (..) Tad nu mēs ar Andri iegājām Dzintaros aizkulisēs, atceros, Jānis Lūsēns nebija priecīgs, bet Zigrīds ar prieku mūsu dāvanu pieņēma." Tas atklājās tikai tajā brīdī, kad viņš pacēla pie krūtīm cieši piespiesto vijoli, zem kuras tad arī bija noslēpts šis tolaik vēl oficiāli neatzītais brīvības simbols".

Saviļņojošs un simbolisks notikums Atmodas laikā bija Zigmara Liepiņa un Māras Zālītes rokopera "Lāčplēsis". Tās pirmizrāde notika 1988. gada 23. augustā – Molotova–Ribentropa pakta parakstīšanas gadadienā. Gadu vēlāk šai pašā datumā notika baltiešu grandiozā vienotības akcija Baltijas Ceļš, kad cilvēki Lietuvā, Latvijā un Igaunijā sadevās rokās, lai apliecinātu savus brīvības centienus un protestu pret padomju okupāciju. Tam par godu tapa dziesma "Atmostas Baltija", kur izpildot apvienojās triju Baltijas valstu mūziķi.

1991. gadā nosalušo brīvības cīnītāju sirdis Doma laukumā un citur iedvesmoja un sildīja dziesmas, piemēram, grupas "Pērkons" un solistes Ievas Akurateres izpildītā "Zaļā dziesma" un citas savā ziņā tautiskas melodijas ar Māra Melgalvja tekstiem. Tas bija neatkarotjams laiks, kad tautas mīlētais komponists Imants Kalniņš pats izpildīja savu veltījumu Latvijas Tautas Frontei.

Grupa "Remix" ar Ulda Marhileviča un Igo dziesmu "...Pie laika" uzvarot 1988. gada "Mikrofona" aptaujā, kas tolaik bija vissvarīgākais muzikālais notikums ar vislielāko publicitāti, skaidri apliecināja, ka mūzika ir

spēcīgs ierocis mūziķu un tautas rokās. Un šis spēks ir mūsu rokās arī šodien. Tas dzīvo dziesmās, kuras klausoties cilvēki ir smējušies, raudājuši un klusējuši zem sarkanbaltsarkanā karoga; Atmosferā laikā augšāmcēlies, tas plīvo Latvijā arvien.

Iedvesmas avots – *MicRec* izdots kompaktdisks „Tautas laiks”. Papildus vēsturiskā informācija, vēstures pārskats atrodams– Latvijas Okupācijas muzeja izglītības programmas mājas lapā. www.omip.lv. Iedvesmai var noderēt filma „Dziesmotā revolūcija” par notikumiem Igaunijā. (James Tusty, Maureen Castle Tusty. *The Singing Revolution*, 2007).

Baltijas vienotības nedēļa

Pasākuma ideja

Baltijas vienotības nedēļas mērķis ir veicināt Baltijas vienotības izjūtu, aktualizējot esošās un sniedzot jaunas zināšanas par Baltijas valstīm. Galvenais uzsvars likts uz sajūtām, jo ar prātu ir zināms, ka trīs māsas Baltijas jūras krastā – Latviju, Lietuvu, Igauniju – vieno kopīga vēsture un līdzīgs nākotnes redzējums. Bet šoreiz mēs vēlamies būt **vienotāki** – rīkojot un piedaloties pasākumos, kopīgi skatoties filmas un dzerot tēju, **radošāki** – veidojot plakātus par Baltijas valstīm, rakstot esejas un zīmējot savu „Brīvību”, **aktīvāki** – apmeklējot nedēļas pasākumus, **zinošāki** – piedaloties komandu viktorīnā, un **brīvāki** – sadodoties rokās un priecājoties nedēļas noslēguma ballītē. Baltijas vienotības nedēļas ietvaros ikvienam ir iespēja sajūst Brīvību, Vienotību un Spēku tepat blakus un sevī.

„Baltijas vienotības nedēļā” ietilpst tematiskās Lietuvas un Igaunijas dienas, latviešu filmu vakars, viktorīna komandām par Baltijas valstīm, radošo darbu izstāde, noslēguma pasākums un ballīte.

Pasākumu mērķis ir iespēja ieraudzīt un iepazīt savu kaimiņu: gan skolas solā sēdošo, gan Baltijas jūras krastā stāvošo. Cerams, ka ikviens sajūtīsies ne tikai kā Latvijas pilsonis, bet arī kā īsts baltietis.

Nepieciešamie resursi

Pasākuma sagatavošanā un īstenošanā iesaistāmo cilvēku skaits norādīts katras dienas pasākumu scenārijā. Tur atrodams arī detalizētāks nepieciešamo resursu saraksts.

Nedēļas sagatavošana un norise

"Baltijas vienotības nedēļa" norisinās vienu mācību nedēļu – no pirmdienas līdz piektdienai. Piemērots laiks Baltijas vienotības nedēļas pasākumu rīkošanai ir februāris, kad gan Lietuva, gan Igaunija svin neatkarības pasludināšanas gadadienu. Taču šī prasība nav obligāta. Pasākuma rīkotāji var izvēlēties, vai rīkot visus piedāvātos pasākumus vai daļu no tiem. Baltijas vienotības nedēļas aktivitātēs aicināts piedalīties ikviens interesents.

Pāris nedēļas pirms pasākuma skolā pie ziņojumu dēļa izvieto plakātu ar Baltijas vienotības nedēļas plānu. Tajā sniegta arī informācija par mājasdarbiem Lietuvas un Igaunijas tematiskajām dienām, komandu veidošanas principiem.

Klases audzinātāji audzināšanas stundā laikus informē skolēnus par Baltijas vienotības nedēļu un tās ietvaros notiekošajiem pasākumiem, izskaidro pasākumu mērķus un nozīmi. Šim nolūkam var izmantot sagatavoto vēsturiskās informācijas izklāstu. Būtu vēlams šos pasākumus pasniegt kā interesantus un noderīgus, nevis uzsvērt dalību tajos kā pienākumu.

Vecāko klašu skolēni ir aicināti piedalīties **eseju konkursā**, ko izsludina pirms Baltijas vienotības nedēļas ar iepriekšminēto informatīvo plakātu un klases audzinātāju palīdzību. Skolēnu dalību motivētu, ja latviešu valodas, vēstures vai politikas zinību stundās konkursam iesniegtās esejas novērtētu ar atzīmi. Labāko eseju autori (1 – 3) var nolasīt savus darbus piektdienas pasākumā. Organizatori var izdomāt esejas tēmas; lūk, daži mūsu piedāvātie varianti:

- Baltijas valstis globalizācijas laikmetā
- Mazām valstīm jāturas kopā, lai izdzīvotu mūsdienu politiskajā sistēmā
- Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kultūra – kopīgais, atšķirīgais un nozīmīgais
- Vai Latvija, Lietuva un Igaunija sadarbojas?
- Baltijas valstu sadarbības nākotne
- Mana saikne ar Lietuvu un Igauniju

Pāris nedēļas pirms pasākuma izsludina **plakātu konkursu** – skolēnu uzdevums ir grupās vai individuāli sagatavot plakātus par Lietuvu vai Igauniju. Šajos plakātos var ietilpt viss, kas raksturo attiecīgo valsti – sākot no fotogrāfijām, kolāžām un zīmējumiem, beidzot ar stāstiem, neparastiem faktiem utt. Plakāti var būt dažāda lieluma, taču organizatoriem iepriekš jāprecizē šie un citi noteikumi. Plakātu veidošanai var ieteikt kādu no pielikumā atrodamajām mājas lapām.

Šī uzdevuma veikšanu var **stimulēt**, (1) uzsverot to kā skolēnu brīvas iztēles un talanta izpausmi, kā arī izsludinot konkursu (ar vai bez balvām) par labāko plakātu. (2) Var vienoties ar vēstures vai ģeogrāfijas skolotāju, lai šādu uzdevumu – atrast interesantu, netradicionālu informāciju par attiecīgo valsti – atsevišķām klasēm uzdot kā mājasdarbu. (3) Var veidot kolāžas zīmēšanas vai mājturības stundās, nevis uzdot to kā grupu mājas darbu. Plakātus pasākuma organizatori izmanto Lietuvas un Igaunijas tematisko gaitiņu noformēšanai.

Vēlams, lai **katram no nedēļas garumā notiekošajiem konkursiem būtu savs atbildīgais** – piemēram, viens cilvēks atbild par eseju konkursu, uzvarētāju noteikšanu un apbalvošanu, ja tāda paredzēta, savukārt, kāds cits atbild par radošo konkursu mazākajām klasēm (pasakas ilustrēšanu) un izstādes sarīkošanu, vēl kāds cits – par Lietuvas / Igaunijas faktu konkursu un uzvarētāju izlozi.

Iesakām nodibināt kontaktus ar skolēniem Igaunijā un Lietuvā. Skolai/klasei būtu labi atrast draugu skolu/klasi gan Igaunijā, gan Lietuvā. Tad varētu rasties patiesāka vienotība, tāpat iegūt informāciju Vienotības nedēļas pasākumiem no reāliem cilvēkiem būtu emocionāli nozīmīgāk. Izmantojot šos kontaktus, aktivitātes var paplašināt, piemēram, doties ekskursijas braucienā uz attiecīgo valsti, vai uzaicinot draugu klasi ciemos uz Baltijas nedēļas noslēguma ballīti. Tas būtu papildus pasākums Baltijas vienotības stiprināšanai, kurš prasītu arī atsevišķu plānošanu.

Pirmdiena. LIETUVAS DIENA

Ja izdodas Baltijas vienotības nedēļu noorganizēt februārī, tad Lietuvas tematisko dienu var veltīt Lietuvas Republikas neatkarības pasludināšanas gadadienai. Lietuvas dienas aktivitātes norisinās visas dienas garumā, paralēli mācību procesam. Tās dod iespēju ikvienam interesentam piedalīties, uzzināt jaunu informāciju, bet, svarīgākais - ļauj apzināties vienotības spēku un līdzību ar kaimiņzemi ne tikai vēstures faktos, bet arī kopīgās tradīcijās un dzīves uztverē. Pasākumos piedalās gan skolēni, gan skolotāji.

Nepieciešamie resursi

1. Cilvēkresursi:

- 1.1. Pasākuma atbildīgais rīkotājs;
- 1.2. Rīkotāja palīgs – atbildīgais par plakātu izstādi;
- 1.3. Rīkotāja palīgs;
- 1.4. Atbildīgais par mūziku starpbrīžos.

2. Telpas – gaitenis vai foajē.

3. Tehnika:

- 3.1. Skaņas atskaņotājs;
- 3.2. Ja iespējams – dators un projektors.

4. Materiāli:

- 4.1. Iepriekš dalībnieku sagatavoti plakāti, ko izvieto gaitenīs;
 - 4.2. Dziesmas (audiofaili) atskaņošanai starpbrīžos.
 - 4.3. Nacionālo ēdienu receptes pusdienām.
-

Idejas pasākuma norisei

Var aicināt visus **apgērbties Lietuvas karoga krāsās** vai vismaz apgērbā izmantot kādu no tā krāsām (zaļa, dzeltena, sarkana). Ja iespējams – oriģinālāko tērpu ideju autoriem var pasniegt diplomus piektdienas noslēguma pasākumā.

Ja skolā ir centrālais radio, tad **starpbrīžos var atskaņot lietuviešu dziesmas**. Ja skolā nav radio, var izveidot muzikālo stūrīti skolā (koridorā, foajē), kur dziesmas atskaņotu no mūzikas centra. Var izveidot arī atpūtas vietu ar spilveniem, kurā starpbrīdī var atpūsties un klausīties lietuviešu mūziku vai arī kino stūrīti ar ekrānu un projektoru, kurā tiek rādītas īsfilmas, video par Lietuvu. (Piedāvātās dziesmas, video skatīties pielikumā.)

Pusdienās var lūgt skolas pavārēm pagatavot **lietuviešu nacionālos ēdienus**, piemēram, cepelīnus vai lietuviešu salātus (receptes pielikumā). Svarīgi būtu arī ēdnīcā izvietot informatīvus plakātus par to, ka šajā dienā ēdnīcā var nobaudīt lietuviešu nacionālo ēdienu, un izplatīt informāciju par to arī pirms tam (ar plakātu, radio vai klases audzinātāju palīdzību). Otrs variants ir gatavot minētos ēdienus mājturības stundās.

Atklāt izveidoto Lietuvas gaiteni. Tajā izvietoti skolēnu sagatavotie plakāti par Lietuvu. Lai noteiktu labākos plakātus, var sarīkot balsošanu, kuras rezultātus paziņotu un apbalvojumus pasniegtu

piektdienas noslēguma pasākumā (tādā gadījumā nepieciešama kastīte balsojuma apkopošanai). Pie ieejas gaitenī var izlikt plakātu ar uzrakstu, piemēram, „Lietuvas gaitenis”, pakārt karogu. Šo gaiteni no atklāšanas dienas uz visu turpmāko nedēļu var padarīt par Lietuvas gaiteni.

Šajā dienā Lietuvas gaitenī pie sienas var pielikt **jautājumus saistībā ar Lietuvu**. Jautājumu pareizās atbildes audzēkņi var mest blakusesošajā kastītē. Piemēram: „Kādi simboli izmantoti Lietuvas ģerbonī, un ko tie simbolizē?” (Ģerbonī attēlots bruņinieks, kas jā uz zirga, rokā turot zobenu un vairogu. Baltais jātnieks simbolizēja valdnieku, bet vēlāk ar to apzīmēja bruņinieku, kas padzen iebrucēju no dzimtās zemes.) Pareizo atbilžu autorus nedēļas beigās izlozē, un viņi var iegūt kādu tematisku balvu vai diplomu.

Jaunākajām klasēm var piedāvāt **ilustrēt kādu lietuviešu pasaku vai teiku**, ko skolotājs nolasa klasei priekšā. Zīmējumi var papildināt Lietuvas gaiteņa iekārtojumu vai arī piektdienas saviesīgajā pasākumā. var atklāt **zīmējumu izstādi**.

Sporta zālē var izvietot plakātu ar lietuviešu basketbolistiem un/vai Lietuvas karogu. Sporta stundās šajā dienā būtu piemēroti spēlēt basketbolu.

Otrdiena. IGAUNIJAS DIENA

Ja izdodas Baltijas vienotības nedēļu noorganizēt februārī, tad Igaunijas tematisko dienu var veltīt Igaunijas Republikas neatkarības pasludināšanas gadadienai. Igaunijas dienas aktivitātes norisinās visas dienas garumā, paralēli mācību procesam. Tās dod iespēju ikvienam interesentam piedalīties, uzzināt jaunu informāciju, bet, svarīgākais - ļauj apzināties vienotības spēku un līdzību ar kaimiņzemi ne tikai vēstures faktos, bet arī kopīgās tradīcijās un dzīves uztverē. Pasākumos piedalās gan skolēni, gan skolotāji.

Nepieciešamie resursi

1. Cilvēkresursi:

- 1.1. Pasākuma atbildīgais rīkotājs;
- 1.2. Rīkotāja palīgs – atbildīgais par plakātu izstādi;
- 1.3. Rīkotāja palīgs;
- 1.4. Atbildīgais par mūziku starpbrīžos.

2. Telpas – gaitenis vai foajē.

3. Tehnika:

- 3.1. Skaņas atskaņotājs;
- 3.2. Ja iespējams – dators un projektor.

4. Materiāli:

- 4.1. Iepriekš dalībnieku sagatavoti plakāti, ko izvieto gaitenī;
 - 4.2. Dziesmas (audiofaili) atskaņošanai starpbrīžos.
 - 4.3. Nacionālo ēdienu receptes pusdienām.
-

Idejas pasākuma norisei

Var aicināt visus **apgērbties Igaunijas karoga krāsās** vai vismaz apgērbā izmantot kādu no tā krāsām (zila, melna, balta). Ja iespējams – oriģinālāko tērpu ideju autoriem var pasniegt diplomus piektdienas noslēguma pasākumā.

Ja skolā ir centrālais radio, tad **starpbrīžos var atskaņot igauņu dziesmas**. Ja skolā nav radio, var izveidot muzikālo stūrīti skolā (koridorā, foajē), kur dziesmas atskaņotu no mūzikas centra. Var izveidot arī atpūtas vietu ar spilveniem, kurā starpbrīdī var atpūsties un klausīties igauņu mūziku vai arī kino stūrīti ar ekrānu un projektoru, kurā tiek rādītas īsfilmas, video par Igauniju. (Piedāvātās dziesmas, video skatīties pielikumā.)

Pusdienās var lūgt skolas pavārēm pagatavot **igauņu nacionālos ēdienus**, piemēram, grūbu biežputru ar sviestu (receptes pielikumā). Svarīgi būtu arī ēdnīcā izvietot informatīvus plakātus par to, ka šajā dienā ēdnīcā var nobaudīt igauņu nacionālo ēdienu, un izplatīt informāciju par to arī pirms tam (ar plakātu, radio vai klases audzinātāju palīdzību). Otrs variants ir gatavot minētos ēdienus mājturības stundās.

Atklāt izveidoto Igaunijas gaiteni. Tajā izvietoti skolēnu sagatavotie plakāti par Igauniju. Lai noteiktu labākos plakātus, var sarīkot balsošanu, kuras rezultātus paziņotu un apbalvojumus pasniegtu

piektdienas noslēguma pasākumā (tādā gadījumā nepieciešama kastīte balsojuma apkopošanai). Pie ieejas gaitenī var izlikt plakātu ar uzrakstu, piemēram, „Igaunijas gaitenis”, pakārt karogu. Šo gaiteni no atklāšanas dienas uz visu turpmāko nedēļu var padarīt par Igaunijas gaiteni.

Šajā dienā Igaunijas gaitenī pie sienas var pielikt **jautājumus saistībā ar Igauniju**. Piemēram: „Kā sauc Igaunijas parlamentu un cik deputātu tajā darbojas?” (Igaunijas parlamentu – Riigikogu sastāda 101 deputāts) „Ko simbolizē Igaunijas karoga krāsas?” (Zilā krāsa apzīmē Igaunijas debesis, ezerus un jūru, kā arī simbolizē lojalitāti nacionālajām idejām, melnā apzīmē Igaunijas zemi, bet baltā – cilvēku tieksmi pēc prieka un gaismas). Jautājumu pareizās atbildes audzēkņi var mest blakusesošajā kastītē. Pareizo atbilžu autorus nedēļas beigās izlozē, un viņi var iegūt kādu tematisku balvu vai diplomu.

Jaunākajām klasēm var piedāvāt **ilustrēt kādu igauņu pasaku vai teiku**, ko skolotājs nolasa klasei priekšā, piemēram, „Zelta vērpējas”. Var izvēlēties arī citas pasakas (Kreicvalds, Frīdrihs Reinholds. Senās igauņu tautas pasakas. – Rīga, Zvaigzne ABC, 2003.) Zīmējumi var papildināt Igaunijas gaiteņa iekārtojumu vai arī piektdienas saviesīgajā pasākumā. var atklāt **zīmējumu izstādi**.

Ja Igaunijas diena notiek ziemā, sporta stundās lielāku uzmanību var pievērst ziemas sporta veidiem, kas ir populāri Igaunijā. Ja ir atbilstoši laika apstākļi, var doties slēpot.

Trešdiena. LATVIEŠU FILMU VAKARS

Baltijas vienotības nedēļas turpinājumā, pēc stundām var sarīkot latviešu filmu vakaru. Vakara ietvaros paredzēta kopīga filmu, video, pasaku skatīšanās uz lielā ekrāna un tējas dzeršana. Latviešu filmu vakars ir veids, kā parādīt un pierādīt, ka kopā sanākšana var radīt daudz prieka, emociju un enerģijas. Tas ir veids, kā neformālā atmosfērā labāk iepazīt savus skolasbiedrus un vienlaicīgi papildināt zināšanas latviešu kino jomā.

Nepieciešamie resursi

1. Cilvēkresursi:

- 1.1. Pasākuma atbildīgais rīkotājs un vakara vadītājs;
- 1.2. Rīkotāja palīgs – atbildīgais par filmu atlasu un sagādāšanu;
- 1.3. Rīkotāja palīgs – atbildīgais par tehniku;
- 1.4. Rīkotāja palīgs – atbildīgais par atmosfēru – telpas iekārtojumu un tēju.

2. Telpa – zāle vai klase vai gaitenis vai foajē.

3. Tehnika:

- 3.1. Dators vai DVD atskaņotājs vai video atskaņotājs.
- 3.2. Projektors un skaļruņi.
- 3.3. Ekrāns.

4. Materiāli:

- 4.1. Filmas (videofaili, diski vai kasetes);
- 4.2. Krēsli vai spilveni (tos skolēni var atnest no mājām);
- 4.3. Galds, galdauds, tēja, krūzes, sveces (ja situācija ļauj) – pēc izvēles.

Sagatavošanās

Ja ir iespējams, var sagādāt **filmas no skolēnu un skolotāju personīgajiem krājumiem**. Tādā gadījumā skolā laicīgi izvieto plakātus un ar audzinātāju palīdzību izziņo, ka visi, kuru rīcībā ir kāda latviešu filma, ir aicināti to uz pāris dienām aizdot skolai. Alternatīva iespēja ir skatīties filmas tiešsaistē, reģistrējoties portālā www.e-biblioteka.lv. Tam nepieciešams drošs un ātrs interneta savienojums. Pirms pasākuma tas noteikti jāpārbauda!

Redzamās vietās skolā jau no pirmdienas izvieto pasākuma **plakātus ar filmu programmu** un rādīšanas vietu.

Lai radītu **mājīgu atmosfēru**, var iztikt bez spilgta apgaismojuma, noformēt telpu ar svecītēm vai lukturīšiem. Kamēr visi sanāk, var ieslēgt mierīgu latviešu mūziku. Telpas stūrī (vai aktu zāles priekšelpā) var nolikt tējkannu, krūzītes, tēju un uzkodas. Jau iepriekš visus vajadzētu pabrīdināt, ka filmu vakarā būs tējas dzeršana, tāpēc vēlams līdzī paņemt savu tējas krūzi. Ieteicams iecelt vienu vai vairākus „saimniekus/ces” no skolēnu vidus, lai nodrošinātu tīrību un kārtību.

Ja pieejams pietiekams skaits filmu, filmu vakars var notikt **vienlaikus vairākās telpās**. Tādā gadījumā visās telpās nepieciešami plakāti ar katrā telpā demonstrējamo filmu sarakstu un laikiem, lai skolēni varētu izvēlēties.

Idejas pasākuma norisei

Vakaru rīko **pēc mācību stundām**. Pasākumu apmeklēt aicināts ikviens. Atkarībā no skolas iespējām un skolēnu atsaučības var organizēt filmu skatīšanos skolas zālē, klasē vai vairākās klasēs vienlaikus, katrā rādot citu filmu vai atšķirīgu programmu.

Ievadā uz lielā ekrāna var parādīt video "Zeme, kas dzied", šis materiāls par Latviju sagatavots 2003. gada Eirovīzijas dziesmu konkursam (<http://www.youtube.com/watch?v=YQ8d37hKo9g>).

Pēc video noskatīšanās, **atklājot latviešu filmu vakaru**, pasākuma organizatori var nolasīt dažus dzejoļus par Latviju. Iesakām izvēlēties tādus dzejoļus, kas nav iekļauti skolu mācību programmā. Piemēram, var ieskatīties mājas lapā www.dzejolis.lv, kur var atrast nedzirdētus un jaunus dzejoļus, arī par Latviju. Ja ir kāds skolēns, kas pats raksta dzeju, tad šī ir vienreizēja iespēja, lai uzaicinātu viņu nolasīt savu dzejoli.

Rēķinoties ar pasākumam plānoto laiku, turpmākajā vakara gaitā var kopīgi noskatīties vienu vai vairākas latviešu filmas. Tā varētu būt gan latviešu mākslas kino klasika, piemēram, „Dāvana vientuļai sievietei”, „Limuzīns Jāņu nakts krāsā”, „Vella kalpi”, „Ceplis”, „Pūt, vējiņi”, „Cilvēka bērns”; vai dokumentāla filma, piemēram, „Šķērsiela”, „Vai viegli būt jaunam?”, vai arī kāda no jaunākajām filmām – „Rīgas sargi”, „Amatieris”, „Padoties aizliegts”. **Filmas iespējams atlasīt, sarīkot balsošanu** nedēļu vai divas pirms latviešu filmu vakara, piedāvājot vairākus filmu variantus un ar balsošanas palīdzību noskaidrojot, kuru filmu skolēni vēlas redzēt visvairāk.

Filmu vakara norises vietā var sarīkot **konkursu par Latviju vai latviešu kino**. Piemēram, pie sienas var pielikt jautājumu saistībā ar Latviju (vai Latvijas kino), atbildes audzēkņi var mest blakusesošajā kastītē. Nedēļas beigās, "Baltijas vienotības nedēļas" noslēguma pasākumā, izlozē vienu pareizās atbildes sniedzēju un uzvarētājam pasniedz kādu tematisku balvu. Piemēram: „Kā sauc filmu, kuru nesen kāda latviešu kinorežisora vadībā filmēja Holivudā?” (Mika Ozoliņa filma „Es gribu tavu meiču”.)

Kā alternatīvu vienas filmas seansam, var skatīties dažādus video par Latviju un filmu īsus pieteikumus (treilerus), kas pieejami internetā. (Piedāvātos video un dziesmas par Latviju skatīties pielikumā.)

Vakaru var pārvērst par „Latviešu pasaku vakaru”, kurā ir iespēja skatīties latviešu pasaku klipus. (Piedāvātās pasakas skatīties pielikumā.)

Ja iespējams, jau laikus iepriekš gatavojot un izsludinot, filmu vakara vietā var rīkot **skolēnu darbu skati**. Tajā skolēni var piedalīties ar pašu veidotiem īsiem (līdz 4 min) video vai animētām prezentācijām par Latviju.

Ceturtdiena. VIKTORĪNA

Viktorīna ir prāta spēle, kur vairākas komandas mērojas spēkiem atjautībā, zināšanās un spriestspējā. Viktorīnas mērķi ir raisīt skolēnos interesi un vairot zināšanas par kaimiņvalstīm, kā arī labāk apzināties Baltijas valstu kopību. Sagatavotie jautājumi skar gan atsevišķas Baltijas valstis, gan arī tās kopumā. Jautājumi aptver dažādas tēmas, sākot ar vēsturi un politiku un beidzot ar ģeogrāfiju un neparastiem faktiem.

Nepieciešamie resursi

1. Cilvēkresursi:

- 1.1. Pasākuma atbildīgais rīkotājs un vakara vadītājs – lasa jautājumus un vada spēli;
- 1.2. Rīkotāja palīgs – uzņem laiku un skaita punktus;
- 1.3. Rīkotāja palīgs – atbildīgs par tehniku;
- 1.4. Rīkotāja palīgs – atbildīgais telpas iekārtojumu.

2. Telpa – skolas zāle vai liela klase. Vēlams, lai telpā būtu tāfele, uz kuras pierakstīt rezultātus. Galdi un krēsli izkārtoti atbilstoši komandu skaitam, kā arī nodrošinātas sēdvietas skatītājiem.

3. Tehnika:

- 3.1. Dators, projektors un ekrāns.
- 3.2. Sliktākā gadījumā – slaidu projektors vai cits risinājums attēlu parādīšanai.
- 3.3. Hronometrs vai pulkstenis laika uzņemšanai.

4. Materiāli:

- 4.1. Viktorīnas jautājumi un pareizās atbildes (pasākuma vadītājam, skatīties pielikumā);
- 4.2. Ja ir projektors, *PowerPoint* prezentācija "Viktorīna" (pielikumā);
- 4.3. Tāfele vai liela lapa, uz kuras pierakstīt rezultātus.
- 4.4. Uz katra galda – labi redzama numura zīme.
- 4.5. Ja neizmanto projektoru, komandām vēlamas pierakstu lapiņas un rakstāmais.

5. Balvas – ja iespējams, ieteicams sagatavot nelielas balvas uzvarētāju komandai, kā arī diplomus uzvarētājiem un pārējām komandām par dalību viktorīnā.

Komandu veidošana

Šeit piedāvātais materiāls ir sagatavots piecu komandu spēlei (katrai komandai pa 10 jautājumiem). Cita komandu skaita gadījumā jautājumi jāpielāgo.

Pasākuma organizatori iepriekš paziņo **komandas veidošanas kritērijus**:

- 1) kādās grupās atļauts dalīties (pa klašu grupām vai jauktās komandās);
- 2) cik cilvēkiem jābūt vienā komandā.

Šeit piedāvājam veidot jauktas komandas, kurās ietilptu 6 skolēni no 6 dažādām klasēm. (Pamatskolā no 4.–9. klases; vidusskolā no 7.–12. klases). Jauktas komandas, mūsdiā, ir vienotības nedēļai piemērotas, jo veicinātu skolēnu sadarbību ārpus klases.

Skolēni komandas brīvi veido paši. Līdz noteiktai dienai **izveidotās komandas jāpiesaka** pasākuma organizatoriem.

Spēles nosacījumi

Šeit piedāvājam vienu variantu, kā var notikt viktorīna. Spēles noteikumu pielāgošana un praktiskais risinājums katrā gadījumā ir organizatoru ziņā.

Ierodoties uz spēli, katra **komanda izvelk savu kārtas numuru**, kas noteiks secību, kādā komandas atbildēs uz jautājumiem.

Komandu dalībnieki var iepriekš var vienoties par **komandas nosaukumu** un spēles sākumā īsi (1-2 minūtēs) ar sevi iepazīstināt skatītājus. Komandu nosaukumi atvieglos arī punktu uzskaiti.

Jautājumus uzdod pēc kārtas katrai komandai. Jautājumu uzdošanas veids ir atkarīgs no tehniskajām iespējām: spēles vadītājs var jautājumus nolasīt **mutiski vai parādīt uz ekrāna**. Piedāvātajā prezentācijā jautājumi ir sakārtoti virzībā **no vieglākajiem uz grūtākajiem**. Kad ir zināms komandu sastāvs, spēles rīkotājiem jāpārbauda, vai jautājumi nebūs pārāk viegli vai sarežģīti. Nepieciešamības gadījumā jautājuma kārtību var mainīt, kā arī 5 jautājumus pēc ieskatiem (pārāk vieglus/grūtus) var atņemt, jo Viktorīnas jautājuma klāstā ir iekļauti 5 rezerves jautājumi.

Pēc jautājuma nolasīšanas komanda ir tiesīga **apdomāties un apsprieties 1 minūti** pirms atbildes došanas. Komanda saņem **2 punktus par pareizi atbildētu jautājumu**. Ja komanda atbild nepareizi, tad jautājums ceļo pie nākamās komandas, kurai atbilde jādod uzreiz, par pareizu atbildi saņemot 1 punktu. Nākamo jautājumu uzdot nākamajai komandai izlozes secībā. (Piemēram, ja komanda A atbildēja nepareizi, tad iespēju atbildēt iegūst komanda B. Ja arī B neatbild, tad C. Nākamo jautājumu uzdod komandai B.)

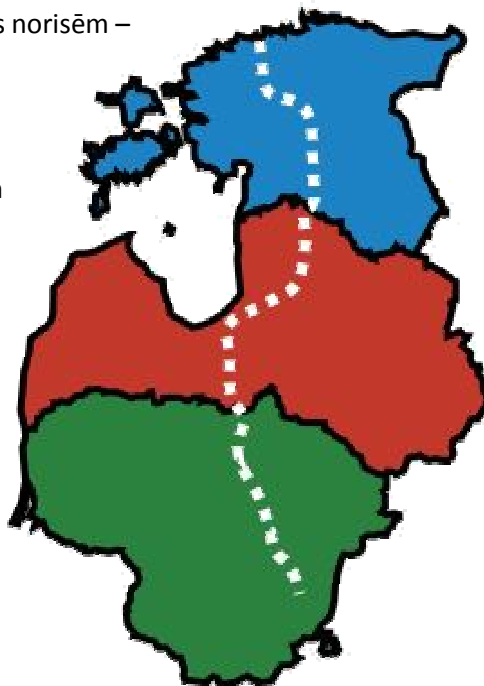
Šeit piedāvājam spēli ar 50 jautājumiem (+ 5 rezerves jautājumi). Tas nozīmē, ka **spēli rīko 10 raundos** un katrai komandai ir iespēja atbildēt uz 10 jautājumiem. Ja komandu skaits ir lielāks, tad rīko mazāk raundu, lai spēle pārāk neieilgtu. Lielāka raundu skaita gadījumā būs vieglāk noteikt spēles uzvarētāju.

Ja iespējams, var īpaši piedomāt par komandu **jaunāko dalībnieku iesaistīšanu**. Piemēram, uzdodot jautājumu var īpaši noteikt, ka uz to jāatbild piektās klases skolēnam.

Piektdiena. Baltijas vienotības nedēļas NOSLĒGUMA PASĀKUMS

Piektdienas saviesīgais pasākums ir "Baltijas vienotības nedēļas" nobeigums, kura mērķis ir **atskatīties** uz visas nedēļas norisēm – izstādēm, konkursiem, spēlēm; **izcelt skolēnu sasniegumus** un **noslēgt nedēļu** ar emocionālu brīdi.

Pasākums sastāv no trim daļām: svinīga ievada, paralēlam darbnīcām un Baltijas ballītes ar mūziku un dejām. Pasākuma norises laiks ir skolas ziņā; mēs iesakām to rīkot pēc stundām – no aptuveni pulksten trijiem četriem līdz septiņiem astoņiem.

Nepieciešamie resursi

1. Cilvēkresursi:

- 1.1. Pasākuma atbildīgais rīkotājs, kurš pārskata visu norisi kopumā;
 - 1.2. Divi vakara vadītāji;
 - 1.3. Rīkotāja palīgs – atbildīgs par tehniku;
 - 1.4. Rīkotāja palīgs – atbildīgs par spēlēm, konkursiem un līdzīgām aktivitātēm;
 - 1.5. Rīkotāja palīgs – atbildīgs par telpas iekārtojumu, te vēlams piesaistīt palīgus no skolēnu vidus, kas izkārtos zīmējumus utml.
- 2. Telpa** – skolas zāle. Krēsli izkārtoti tā, lai var redzēt skatuvi, bet zāles stūros darboties un apskatīt izstādītos skolēnu darbus.

3. Tehnika:

- 3.1. Dators, projektors un ekrāns.
- 3.2. Mikrofoli un skaņas atskaņotājs.
- 3.2. Ja iespējams – karaokes iekārta.

4. Materiāli:

- 4.1. Visu trīs Baltijas valstu mūzika un video apmēram vienādās proporcijās (saraksts pielikumā);
- 4.2. Dziesmu vārdi;
- 4.3. No gaiteniem pārvietoti plakāti ar informāciju par Baltijas valstīm;
- 4.4. Darbnīcām – šabloni, rakstāmlietas un krāsas zīmēšanai.

Sagatavošanās

Pie skolas ziņojumu dēļa izliek **informatīvo plakātu** – tam jābūt kārdinošam, lai skolēni izvēlētos apmeklēt šo pasākumu. Plakātā var iekļaut informāciju, ka tie, kas saģērbsies kādas Baltijas valsts karoga krāsās, dabūs nelielu balvu.

Pirms pasākuma organizatoriem **jāapkopo visu konkursu rezultāti** un jāsagatavo nelielas balvas vai diplomi.

Var lūgt skolas teātra pulciņam vai arī atsevišķu klašu aktīvistiem **sagatavot skeču par Baltijas sadraudzības tēmu**. IZRĀDEI VAR DOT TĒMU AR NEDAUDZ HUMORISTISKU PIESKAŅU, PIEMĒRAM, „Kā latvietis, lietuvietis un igauņi kopā sēņot gāja”. Skolas ansamblis vai koris var sagatavot pasākumam kādu **patriotisku dziesmu**.

Var lūgt skolēniem un skolotājiem **atnest no mājām spilvenus**, kas domāti, lai ērti iekārtotu „filmu stūrīti”.

Idejas pasākuma norisei

Pasākums sastāv no trīs daļām. Aktivitāšu secība ir organizatoru ziņā:

- a) kopīgs svinīgs ievads, skolēnu apbalvošana;
- b) dažādas paralēli notiekošas darbnīcas;
- c) Baltijas vienotības ballīte ar mūziku un dejām;

Svinīgs ievads un apbalvošana

Pasākuma sākumā visi dalībnieki izveido cilvēku ķēdi, kas stiepjas caur gaiteniem, kāpnēm, savienojot pat vairākus stāvus un skolas korpusus. Abos ķēdes galos var atrasties vakara vadītāji. Ķēdes viens gals nodod ziņu, kas jāaizgādā līdz otram ķēdes galam (kā spēlē „Klusais telefons”). Slepēnā ziņa var būt, piemēram: „Brīvību, dzīvību Baltijai!”. Lai būtu interesantāk, vienlaikus var padot divas ziņas no abiem ķēdes galiem. Pēc tam visi dodas uz Baltijas vienotības nedēļas noslēguma pasākuma atklāšanu.

Ievadā pasākuma vadītāji svinīgi atklāj noslēguma pasākumu, īsā uzrunā minot "Baltijas vienotības nedēļas" mērķus un sasniegtos rezultātus un apkopojot nedēļā notikušo.

Pēc tam var novadīt vienu vai pāris spēles un **aktivitātes publikas atraisīšanai**, ko vada pasākuma vadītāji. Piemēram, Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un visu trīs Baltijas valstu kontūru izveidošana. To veido blakus stāvošie cilvēki (grupās vai visi kopā), sadodoties rokās. Fonā skan Baltijas valstu mūzika.

Skolas ansamblis vai muzikāli audzēkņi nodzied **kādu tematisku dziesmu**. Pēc tam pasākuma dalībniekiem izdala dziesmu vārdus vai rāda uz ekrāna, un visi vienojas kopīgā dziesmā. Ierosinām dziedāt gan populāras latviešu dziesmas, gan tautasdziesmas, kā arī igauņu un lietuviešu dziesmas.

Ja ir noticis eseju konkurss, konkursa **labāko eseju autori var nolasīt savus darbus**. Skolas teātra pulciņš var parādīt **sagatavoto skeču**.

Turpinājumā var notikt nedēļas laikā notikušo konkursu un aktivitāšu **uzvarētāju apbalvošana**. Diplomus, balvas pasniedz labākajiem eseju autoriem, Igaunijas, Lietuvas dienu labākajiem tērpju autoriem, viktorīnas uzvarētājiem. Izlozē balvu ieguvējus no Igaunijas un Lietuvas dienu pareizo atbilžu un latviešu filmu vakara pareizo atbilžu sniedzējiem.

Skolā var izveidot **Baltijas vienotības „muzeju” vai mapi**, kur iekļauj daļu no nedēļas laikā savāktā: esejas, radošos darbus, informāciju par Baltijas valstīm. Ja skolai jau ir savs muzejs, tad tajā var izveidot īpašu Baltijas vienotības izstādi. Alternatīva iespēja – izveidot Baltijas vienotības stendu kādā gaitenī, bibliotēkā vai vēstures klasē. Ja skola vēlas šo ideju īstenot, tad "Baltijas vienotības nedēļas" noslēguma pasākumā vadītāji **atklāj šo izstādi vai stendu**.

Vadītājs svinīgās daļas noslēgumā izklāsta pasākuma turpmāko programmu un paralēli notiekošās aktivitātes, kurās var piedalīties: uz ekrāna rādīs filmas (īsfilmās) par Lietuvu, Igauniju, Latviju; varēs piedalīties radošajā darbnīcā; dziedāt karaoki; klausīties mūziku. Vadītājs arī svinīgi **atklāj radošo darbu – eseju un zīmējumu – izstādi** un aicina ikvienu pievērst uzmanību pie sienām izvietotajiem plakātiem ar interesantajiem faktiem par Baltijas valstīm.

Paralēlās aktivitātes

Šī pasākuma daļa var notikt ne tikai zālē, bet arī blakusesošās klasēs, gaitenēs, foajē. Pasākuma dalībnieki brīvi pārvietojas pa telpām un piedalās radošajā darbnīcā, skatās īsfilmas, dzied karaoki vai skatās radošo darbu izstādi, lasa pie zāles sienām izvietotās esejas, iepazīstas ar interesantajiem faktiem par Baltijas valstīm, kas plakātos arī izvietoti pie sienām.

Radošā darbnīca – tai atvēlēta kāda telpas daļa un par to atbildīgais īpašs cilvēks. Aktivitātes šeit var būt dažādas, piemēram, var tikt izgatavoti šabloni Baltijas valstu formā, kur katrs var kaut ko iezīmēt – atkarībā organizatoru izvirzītā mērķa.

Karaoke ar igauņu un lietuviešu, latviešu dziesmām vai vienkārši stūrītis, kur klausīties mūziku vai dziedāt līdzi. Ar projektoru var rādīt **filmas** par Lietuvu un Igauniju, Latviju. Var izveidot arī atpūtas vietu ar spilveniem, kur apsēsties, kamēr skatās filmas.

Ar projektoru var rādīt arī **Igaunijas, Lietuvas un Latvijas fotogrāfijas**. Fotogrāfijas var iepriekš savākt no skolēniem, no notikušajām klases ekskursijām. Var izmantot divus projektorus, lai vienlaicīgi var rādīt gan fotogrāfijas, gan video.

Jaunāko klašu skolēnu **ilustrāciju izstāde** izlikta pie telpas sienām.

Ierīkots interesanto faktu stūrītis – pie sienas izstādīti plakāti ar neparastiem faktiem par Baltijas valstīm. Var izmantot tos materiālus, kas nedēļas laikā atradās tematiskajos Igaunijas, Lietuvas gaitenēs. Var tos rādīt ar projektora palīdzību.

Pie sienas pieliktas **skolēnu rakstītās esejas**.

Baltijas vienotības ballīte

Pēc nelielas pauzes var sākt neoficiālāku pasākumu ar mūziku un dejošanu.

Ballītes laikā **emocionālas noskaņas radīšanai** var izmantot nedēļas laikā atskaņoto igauņu un lietuviešu mūziku, kā arī Atmosdas laika latviešu dziesmas: „Atmostas Baltija” (Viktors Zemgals, Žilvins Bubelis, Tarmo Pirlaps); Opus Pro „Brīvību Baltijai”; Ievas Akurateres dziesmas „Manai tautai (Palīdz Dievs)” un „Lūgšana”; Līvi „Dzimtā valoda”, „Zābaku dziesma”; Igo „Pie laika”; "Daugav's abas malas" (mūzika J. Norvilis, vārdi Rainis) u.c.

Pielikumā pievienots lietuviešu un igauņu mūsdienu mūzikas saraksts, kas, kopā ar latviešu modernajiem izpildītājiem, būs piemērota neformālākas gaisotnes radīšanai. Ja kāds no skolēniem labi pārzina kaimiņvalstu mūziku, viņš var būt dīdžejs un palīdzēt atlasīt dziesmas, kā arī **pāris teikumus dziesmas komentēt**.

Ballītes laikā neaizmirstiet **pateikties** visiem „Baltijas vienotības nedēļas” pasākumu rīkošanā iesaistītajiem cilvēkiem.

Vēsturiskā informācija

Mūsdienās ar apzīmējumu „Baltijas valstis” saprot Igauniju, Latviju un Lietuvu. Tomēr tas tā nav bijis vienmēr; laika gaitā ieskatī par Baltijas valstīm un Baltiju ir mainījušies. Piemēram, pēc Pirmā pasaules kara par Baltiju sauca dažādas valstu grupas: gan trīs jaunās valstis – Latviju, Lietuvu un Igauniju, gan piecas valstis – bez minētajām arī Somiju un Poliju. Tomēr trīs Baltijas valstu līdzīgā vēsture un savstarpējā sadarbība saliedēja tās, tādēļ nostiprinājās uzskats, ka tieši Latvija, Lietuva un Igaunija veido kopumu – Baltijas valstis.

Spilgti trīs Baltijas valstu vienotību atspoguļo kopējās ilgas un cīņa par neatkarību gan Pirmā pasaules kara noslēgumā, gan 1980. gadu beigās. Pēc Pirmā pasaules kara un tikko deklarētās suverenitātes Baltijas valstu sadarbības apliecinājumi meklējami Brīvības cīņu laikā un 1934. gadā parakstītajā Baltijas Antantes līgumā, kas izvērsa aktīvu sadarbību starptautiskās politikas jomā. Tomēr lielvaru ietekme izrādījās spēcīgāka par Baltijas centieniem nostiprināt savu neatkarību, un 1939. gadā 23. augustā parakstītā Molotova–Ribentropa pakta slepenie protokoli (un 28. septembra papildu slepenās vienošanās) sadalīja Austrumeiropu ietekmes sfērās. Latvija, Igaunija un Lietuva nonāca Padomju Savienības ietekmes sfērā.

1980. Gadu otrajā pusē, sākoties M. Gorbačova pārkārtošanas un atklātuma politikai, Baltijas tautām radās iespēja izteikt savu neapmierinātību un centienus. Sākotnēji diskusijas bija visai biklas, jo lielākā daļa sabiedrības pēc piecdesmit gadu ilgās apspiestības nebija gatava skaļi paust savu viedokli. Pirmās akcijas Baltijā, kas piesaistīja plašākus iedzīvotāju slāņus, bija veltītas ekoloģijas un migrācijas problēmām.

Pasaulē ceļu līdz Baltijas valstu neatkarības atjaunošanai 1990. gados sauc arī par Dziesmoto revolūciju, jo Baltijas tautu kustību pamatā bija nevardarbīgas pretošanās metodes un parlamentāru, demokrātisku līdzekļu izmantošana. Viena no tādām pirmajām akcijām Latvijā bija cilvēktiesību aizstāvības grupas Helsinki'86 organizētā ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa 1987. gadā, pieminot Staļina laika deportāciju upurus un Hitlera–Staļina slepenās vienošanās gadadienu.

Šajā laikā pieauga arī pēc radošo savienību ierosmes. 1988. gada aprīlī Igaunija pirmā izveidoja tautas frontes kustību „Rahvarinne”, jūnijā arī lietuvieši nodibināja Tautas kustību „Sajūdis”, bet oktobrī notika Latvijas Tautas frontes dibināšanas kongress. Trīs Baltijas republiku tautas frontes saskaņoja savu darbību, cīnoties par kopīgiem mērķiem – vispirms veicināt suverenitāti un demokrātiju, vēlāk – atgūt valstisko neatkarību. Darbības koordinēšanai 1989. gada 13. maijā Tallinā izveidoja Baltijas Asambleju.

Kā vienu no Atmodas laika iespaidīgākajiem Baltijas vienotības pasākumiem jāmin 1989. gadā 23. augustā notikušo akciju Baltijas Ceļš. Akcijas ideja radās Igaunijā, un tās īstenošanā visu triju Baltijas valstu tautas kustības apliecināja izcilas sadarbības spējas. Akcijas laikā aptuveni 1,5 miljoni cilvēku no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas sadevās rokās, veidojot cilvēku ķēdi 600 km garumā, un savienoja Baltijas valstu galvaspilsētas. Baltijas Ceļš notika dienā, kad apritēja 50 gadi kopš Molotova–Ribentropa pakta noslēgšanas, akcijas mērķis bija pieprasīt šī pakta slepeno papildprotokolu oficiālu atzīšanu un Baltijas valstu neatkarības atjaunošanu. Notikusī akcija bija nepārprotams apliecinājums baltiešu vienotībai un kopīgam mērķim – brīvībai. 2009. gadā akcijas Baltijas Ceļš dokumentāro mantojumu iekļāva UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” starptautiskajā reģistrā. Tas apliecināja, ka šis fenomens – triju valstu spēja apvienoties masveidīgā, bet nevardarbīgā akcijā, lai paustu savu

nostāju un tuvotos mērķim, neatkarībai no Padomju Savienības – pasaules līmenī ir atzīts par kaut ko īpašu un unikālu.

1990. gadā Baltijas valstu pasludinātās neatkarības deklarācijas bija nākamais nopietnākais solis pretī neatkarībai. Lietuva šādu deklarāciju pieņēma 1990. gada 11. martā, Igaunija 30. martā un Latvija 4. maijā. Pēc šo deklarāciju pieņemšanas Baltijas valstu sadarbība turpinājās valstiskā līmenī, izveidojot Baltijas Padomi. Tajā reizi mēnesī pulcējās Baltijas valstu Augstāko padomju priekšsēdētāji un citas augstas amatpersonas, lai izstrādātu kopīgu ārpolitiku un drošības politiku.

1990. gada Baltijas valstu neatkarības deklarācijas izraisīja tūlītēju asu Gorbačova un PSRS centrālās varas reakciju. PSRS uzsāka Lietuvas ekonomisko blokādi (jo Lietuva bija pasludinājusi pilnīgu neatkarību, savukārt Igaunija un Latvija – pārejas periodu). 1991. gada janvārī padomju vara mēģināja atjaunot savu kontroli Baltijas republikās. Tomēr nestabilitāte pašā Padomju Savienībā un Maskavā notikušā valsts apvērsuma mēģinājuma izgāšanās deva iespēju Baltijas valstīm atjaunot savu neatkarību. 1991. gada augustā Baltijas valstis pieņēma deklarācijas par pilnīgu valstiskās neatkarības atjaunošanu. Baltijas valstu saskaņotā rīcība 1991. gada janvāra krīzes un 1991. gada augusta puča laikā ļāva izvairīties no smagākām sekām un lieliem cilvēku upuriem un panākt mērķu sasniegšanu.

Arī pēc neatkarības atjaunošanas Baltijas valstu starpā pastāv uz sadarbību orientētas attiecības. Baltijas valstis veiksmīgu savu ārpolitiku saskata ciešā starptautiskā integrācijā, iesaistoties gan reģionālajās organizācijās – Baltijas Jūras Valstu padomē, Eiropas Padomē, Eiropas Savienībā, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijā, gan Ziemeļatlantijas līguma organizācijā un Apvienoto Nāciju organizācijā.

Izmantotā literatūra

1. Bleiere D., Butulis I., Feldmanis I., Stranga A., Zunda A. Latvijas vēsture 20. gadsimtā. Rīga: Jumava, 2005.
2. Blūzma V., Celle O., Jundzis T., Lēbers D. A., Levits E., Zīle Ļ. Latvijas valsts atjaunošana 1986–1993. Rīga: Latvijas Universitātes fonds, 1998.
3. Latvija likteņa gaitās 1918–1991. Rīga: Preses nams, 2006.
4. Latvijas Tautas fronte 1988–1991. Veltījums Trešajai atmodai un Latvijas Tautas frontes dibināšanas desmitgadei. Rīga: Apgāds Jāņa sēta, 1998.
5. Ritenis J. Diplomātiskā cīņa par Latvijas Republikas suverenitātes atjaunošanu. Rīga: Fonds Latvijas vēsture, 1999.
6. Stradiņš J. Trešā atmoda. Rīga: Zinātne, 1992.
7. Taurēns J. Rietumi un Baltijas tautu cīņa par neatkarību 1989.–1991. gadā. Grām.: Starptautisko attiecību problēmas: Latvija, Baltija, Eiropa. Profesoram Albertam Varšlavānam 75: jubilejas rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2005.
8. Īss Latvijas jaunāko laiku vēstures notikumu pārskats Okupācijas muzeja Izglītības programmas mājaslapā <http://www.omip.lv/iss-vestures-parsk/12-neatkaribas-atjaunosana>
9. Baltijas Ceļa dokumentārā mantojuma mājaslapa <http://www.balticway.net>
10. Baltijas brīvības ceļš. Sast. J. Škapars. Rīga: Zelta Grauds, 2005.

Lomu spēle „Atmoda”

Pasākuma ideja

Skaidrojot Latvijas neatkarības atjaunošanas procesu, skolēniem grūtības sagādā izprast, kā tieši izpaudās pārmaiņu radikālums un kāpēc šo salīdzinoši mierīgo procesu mēdz uzskatīt par revolūciju.

Lomu spēles uzdevums ir palīdzēt atklāt uzdrīkstēšanos un pārmaiņas domāšanā, kas bija nepieciešamas, lai cilvēki iesaistītos jaunajās

sabiedriskajās organizācijās un piedalītos protesta akcijās. Spēles gaitā dalībnieki iejūtas dažādās vienas fabrikas darbinieku lomās astoņdesmitajos gados; tas rada iespēju paskatīties uz Atmodas notikumiem ar laikabiedru acīm.

Spēle notiek divās vai trijās kartās. Spēles kopējais ilgums – aptuveni 80 minūtes. Spēli var organizēt gan stundu laikā, gan pēc stundām. To izlemj skolotājs. Spēlē var piedalīties visi klases skolēni, minimālais spēles dalībnieku skaits – 16.

Nepieciešamie resursi

1. Cilvēkresursi:

1.1. Pasākuma vadītājs – skolotājs.

2. Telpas un vide :

2.1 Klases telpa. Ja iespējams, krēslus var izkārtot aplī.

3. Materiāli:

3.1. Lomu apraksti atbilstoši skolēnu skaitam;

3.2. Vēsturiskās situācijas apraksts katram skolēnam;

3.3. Lomu kopsavilkuma tabula – katram skolēnam;

3.4. Ja iespējams – materiāli, ar kuru palīdzību izveidot parliedzinošāku savas lomas tēlu – papīrs, šķēres, līmlenta, auduma atgriezumi, flomasteri.

Pasākuma norise

Sagatavošanās spēlei

Iepriekšējā dienā vai stundā skolēni izlozē lomas, neņemot vērā ne skolēnu raksturu, ne dzimumu. Skolotāja (spēles vadītāja) loma ir Haralds Krūzovskis. Katra skolēna pienākums ir izpētīt savas lomas aprakstu un sagatavoties, lai nākamajā dienā/stundā varētu pilnvērtīgi iejusties tēlā. Skolēni var brīvi papildināt savas lomas aprakstu ar pašu izdomātiem, atbilstošiem faktiem, lai bagātinātu sava tēla personību. Savas lomas aprakstu aizliegts rādīt un stāstīt citiem.

Pirms spēles vēlams īsi pastāstīt vai uzdot skolēniem palasīt par Latvijas Tautas Fronti, Interfronti un to programmu un pret padomju režīmu vērsto nostādņu attīstību astoņdesmito gadu beigās (no suverenitātes PSRS sastāvā līdz valstiskai neatkarībai u.tml.).

Iesildīšanās

Visi dalībnieki sasēžas aplī vai vismaz tā, lai var ērti cits citu redzēt. Spēles vadītājs izskaidro esošo situāciju, sākot ar atgādinājumu par padomju iekārtas iezīmēm – vienpartijas sistēma, cenzūra, plānveida ekonomika utt. un uzsver, ka 1985. gadā PSKP ģenerāļsekretārs Mihails Gorbačovs izsludināja reformu politiku *Perestroiku* un sākās būtiskas pārmaiņas. Pirmais, ko sabiedrība varēja ievērot, bija cenzūras mazināšanās, brīvākas diskusijas, protesta demonstrācijas, talonu ieviešana cukura un ziepju iegādei, kooperatīvu uzņēmumu veidošana, sabiedrisku organizāciju dibināšana. Skolotājs konkrētīzē laiku, kurā notiek darbība – 1987. gads, fabrika "VERA-F" Rīgā un pastāsta par fabriku vai, lai ietaupītu laiku, izdala dalībniekiem fabrikas aprakstu kopā ar lomu aprakstiem pirms spēles.

Fabrikas apraksts

Šī nav reāli eksistējoša rūpnīca. Tās nosaukums ir VERA-F (Valsts elektroierīču ražošanas un apkopes fabrika). VERA-F ir lielākais uzņēmums visā PSRS elektrisko cepeškrāsnīņu ražošanas jomā. Tajā ir nodarbināti 500 cilvēki un tā atrodas Rīgā, Krustpils ielā.

Fabrikā strādā cilvēki no dažādām padomju republikām. Nacionālo atšķirību dēļ fabrikas kolektīvs ir diezgan sašķelts un nav visai draudzīgs. Lai saliedētu strādniekus, fabrikā nodibināts koris.

Katrs dalībnieks divos teikumos iepazīstina ar sevi (savu lomu), sniedzot tādus faktus par sevi, kas citiem nav zināmi no tabulas. Lai palīdzētu dalībniekiem iejusties lomā, spēles vadītājs var uzdot kādu uzvedinošu jautājumu, piemēram: „Vai jūs atbalstāt Perestroiku?“, „Kāda ir jūsu attieksme pret Pārbūves politiku?“ Šeit svarīgi parliecināties, ka skolēni izprot, ka vienas partijas diktatūras apstākļos izauguši iedzīvotāji neuzdrošinājās neatbalstīt partijas oficiālo politiku.

Skolēni var minēt arī paša izdomātus vienkāršus faktus par personību, kas nav minēti viņu lomas aprakstā .

Lai dalībnieki labāk iegaumētu cits cita lomas un iejustos savā lomā, ieteicama neliela izkustēšanās (5 minūtes). Spēles vadītājs var aicināt visus nostāties:

pēc dzimumiem;

pēc tautības – latvieši, krievi un citi;

kora dalībnieki un "nedziedātāji" (ja laiks nav ierobežots koristiem var palūgt nodziedāt vienu pantiņu "Kur, tu teci";

E S & B R Ī V Ī B A

strādnieki, fabrikas vadība (direktors, cehu un daļu vadītāji, galvenais grāmatvedis) un citi darbinieki;

(ja laiks nav ierobežots) apsveicinās kolēģi – kas strādā vienā nodaļā vai draugi, domu biedri;

Komunistiskās partijas un LTF, VAK, Interfrontes biedri (gadījumos, ja kāds ir divās organizācijās, jāstāv starp abām organizācijām).

Pirmā kārtā

Skolotājs raksturo situāciju:

Ir 1989. gada augusts. Latvijas Tautas Fronte organizē akciju "Baltijas ceļš", un mēģina vākt dalībniekus arī no fabrikas. Diskutējiet 20 minūtes, piedalīties "Baltijas ceļā" vai nepiedalīties.

Skolotājs var izvēlēties arī citu diskusiju iemeslu, piemēram, 1989. gada 31. maija LTF aicinājumu apspriest ideju par pilnīgu Latvijas neatkarību; 1989. gada jūlijā AP pieņemto deklarāciju par Latvijas suverenitāti. Tad visos gadījumos vēl varētu iedot dokumentu, kas dotu konkrētu informāciju, par ko diskutēt.

Ja skolotājs vēlas, pēc pirmās kārtas var izsludināt starpbrīdi (piemēram, pusdienu pauzi fabrikā), kura laikā lomu spēles dalībnieki var brīvi staigāt un sarunāties savā starpā. Šajā brīdī Latvijas Tautas Frontes un Interfrontes pārstāvjiem ir iespēja piesaistīt savām organizācijām jaunus biedrus.

Otrā kārtā

Skolotājs raksturo situāciju:

Ir pagājuši 7 mēneši, ir 1990. gada marts. Politiskā situācija ir mainījusies – redzot milzīgo tautas atbalstu Baltijas Ceļā un citās akcijās, Latvijas Tautas fronte ir uzsākusi kursu uz Latvijas neatkarības pilnīgu atjaunošanu. Iespējams notikušas arī pārmaiņas arī dalībnieku atveidotās personas dzīvē.

1990. gada martā notiek Latvijas PSR Augstākā Padomes vēlēšanas, kurās pirmo reizi piedalās vairāki kandidāti². Šīs vēlēšanas neatkarības kustības atbalstītāji uzskatīja par izšķirošām, jo jaunievēlētā Augstākā Padome varētu pieņemt neatkarības deklarāciju. Pārrunājiet 20 minūtes, vai balsot par Latvijas Tautas Frontes, Interfrontes atbalstītajiem vai citiem kandidātiem! **Pēc diskusijas nobalsojiet!**

Skolotājs var izvēlēties arī citas situācijas apspriešanai, piemēram, kā rīkoties kādā no 1990. gada referendumiem. 1990. gada 3. martā notika Vislatvijas aptauja par neatkarību, 17. martā notika PSRS referendums par PSRS saglabāšanu.

Noslēgums / izvērtējums pēc lomu spēles:

Dodiet skolēniem dažas minūtes, lai *izietu* no lomas. Te labi noder kāds neliels vingrinājums ar izkustēšanos. Pēc tam trīs soļos pārrunājiet spēles gaitu un iznākumu:

² 1990. gada AP vēlēšanas bija pirmās AP vēlēšanas ar vairākiem sarakstiem. 1989. gadā notika vēl divas vēlēšanas ar vairākiem kandidātiem – PSRS AP un vietējo padomju vēlēšanas. Tajās visās LTF guva uzvaru.

1. REFLEKSIJA

Pajautājiet kā katrs dalībnieks juties lomu spēles laikā – kas mulsināja, kas bija neskaidrs, ko sapratis, kas pārsteidza?

2. ANALĪZE

Kopīgi izvērtējiet, cik lielā mērā spēles gaitā minētie argumenti atbilst vēsturiskajai realitātei. Izvērtējiet, cik līdzīgs fabrikas strādnieku balsojums reālajam 1990. gada balsojumam. Kas īstenībā astoņdesmitajos gados notika atšķirīgi?

3. SECINĀJUMI

Kopīgi pārrunājiet, kādus secinājumus no spēles gaitā piedzīvotā var izdarīt par Latvijas iedzīvotāju motivāciju iestāties par vai pret pārmaiņām Padomju Savienībā.

Mājasdarbs

Skolotājs var uzdot skolēniem atbilstoši savai lomai uzrakstīt rakstu sienasavīzei vai ziņojumu VDK (skolēni, kuru lomā bija būt VDK aģentiem). Rakstu darba apjoms – ne vairāk kā 200 vārdi.

Vārds, uzvārds	Vecums 1989. gadā	Tautība	Amats fabrikā	Visi zina, ka...	KP biedrs	Dalība korī	Dalība jaunajās sabiedriskajās organizācijās
Haralds Krūzovskis	45	Latvietis	Kadru daļas inspektors, partijas biedru naudu kasieris	Veido fabrikas sienas avīzi. Bailīgs cilvēks.	Jā		Latvijas Tautas Fronte
Aleksandrs Grigorčuks (San Saničs)	55	Ukrainis	Fabrikas direktors	Vīnam ir daudz dažādu sakaru (блат), kurus viņš izmanto, lai fabrikai nekad netrūktu izejvielas un tā varētu darboties bez pārtraukumiem. Nerunā latviski. Mēģina uzturēt labas attiecības ar visiem darbiniekiem.	Jā		Interfronte
Mārtiņš Daģis	50	Latvietis	Galvenais grāmatvedis	Labas attiecības ar direktoru. Kopā ar Jurgī Vīti un Sofiju Kudrjavcevu mēģina attīstīt Tautas Frontes darbību fabrikā. Zina par visiem visu. Varbūt ir VDK aģents.	Nē	Jā	Latvijas Tautas Fronte
Jurgis Vīte	57	Latvietis	Lielākā ceha vadītājs	Draudzīgs, aktīvs cilvēks. Draugos ar Mārtiņu Daģi.	Jā	Jā	Latvijas Tautas Fronte
Ilja Burgs	41	Ebrejs	Kora diriģents	Draudzīgs, bet stingrs kora diriģents. Pedantisks cilvēks.	Nē	Jā	Latvijas Tautas Fronte

Vārds, uzvārds	Vecums 1989. gadā	Tautība	Amats fabrikā	Visi zina, ka...	KP biedrs	Dalība korī	Dalība jaunajās sabiedriskajās organizācijās
				Iespējams, viņam ir romantiskas attiecības ar Nastju.			
Velga Bebere	35	Latviete	Strādniece	Pārliecināta komuniste, šķiet aprobežota un neizglītota, bet laba strādniece – regulāri uzvar sociālistiskās sacensībās	Jā	Jā	Interfronte
Vladislavs Volkovs (Slava)	34	Krievs	Sagādnieks	Ar viņa palīdzību var tikt praktiski pie jebkuras preces – importa sievietu zābakiem vai ārzemju grupu ierakstiem.	Jā		
Mantas Narvidas	46	Lietuvietis	Maiņas vecākais	Kluss cilvēks, bieži izskatās noguris.	Jā		
Anastasija Štubēja (Nastja)	25	Moldoviete	Arod biedrības vadītāja, kultūras pasākumu organizatore (kultorgs)	Fabrikas strādnieku dvēsele. Ar savu dzīvesprieku un enerģiju veido tādu kā tiltu gan starp latviešiem un iebraucējiem, gan starp fabrikas vadību un tās strādniekiem.	Nē	Jā	
Olga Liepa	30	Latviete	Ceha vadītāja	Ieguva darbu fabrikā pateicoties sava tēva labajam	Nē		Vides aizsardzības klubs

Vārds, uzvārds	Vecums 1989. gadā	Tautība	Amats fabrikā	Visi zina, ka...	KP biedrs	Dalība kori	Dalība jaunajās sabiedriskajās organizācijās
Boriss Kaņiskins	61	Krievs	Strādnieks	Neizglītots, bet prot latviešu valodu. Draudzīgs, jautrs cilvēks, bieži stāsta jokus – arī politiskus.	Nē		
Ņikita Petrovs	36	Krievs	Strādnieks	Viņam patīk ļabi izskatīties. Sievišķīgs vīrietis. Bieži strādā virsstundas.	Nē	Jā	Vides aizsardzības klubs, Latvijas Tautas Fronte
Nikolajs Homenko	47	Balkrievs	Fabrikas Komunistiskās partijas pirmorganizācijas sekretārs	Zina ļoti daudz gan par politiku, gan jaunākajiem notikumiem. Apzinīgs komunistis, aktīvi vervē jaunus partijas biedrus, tāpēc tie, kas nav partijas biedri, parastī no viņa izvairās.	Jā		
Evita Svētā	27	Latviete	Strādniece	Apzinīgākā fabrikas strādniece, nevainojama	Nē	Jā	

Vārds, uzvārds	Vecums 1989. gadā	Tautība	Amats fabrikā	Visi zina, ka...	KP biedrs	Dalība kori	Dalība jaunajās sabiedriskajās organizācijās
				padomju pilsonē. Aizdomīgi, kāpēc viņas apavi un apģērbs ir labāks nekā citiem.			
Vija Rudzīte	39	Latviete	Inženiere	Talantīga un simpātiska inženiere, kas ar savu darbu ir atviegojusi darbību fabrikā, ko augstu vērtē fabrikas direktors. Izskatās norūpējusies un skumja.	Nē		
Valda Grīnberga	74	Latviete	Virtuves palīgstrādniece	Latvijas patriote, kas uzskata, ka komunismam nav vietas Latvijā.	Nē		

Vārds, uzvārds	Vecums 1989. gadā	Tautība	Amats fabrikā	Visi zina, ka...	KP biedrs	Dalība korī	Dalība jaunajās sabiedriskajās organizācijās
Sofija Kudrjavceva	56	Latviete	Grāmatvede. Dzied korī.	Sirsnīga, draudzīga sieviete. Dzīvo viena un priecājas par jebkādu iespēju parunāties, reizēm runā divainas lietas.	Nē		Latvijas Tautas Fronte
Natālija Ivanovna Bondarenko	50	Krieviete	Direktora sekretāre	Viņu neinteresē politika. Vienmēr cenšas izšķirt strīdus. Viņa bieži atbalsta kultorga Nastijas idejas.	Nē	Jā	
Eldars Abibovičs Habibujins	38	Tatārs	Strādnieks	Krāpāj sievu. Aizdomīgs tips.	Jā		
Ingmārs Zandarts	27	Latvietis	Inženieris	Smaidīgs un vienmēr labā garastāvoklī. Viens no Vides aizsardzības grupas dibinātājiem fabrikā.	Jā		Vides aizsardzības klubs
Svetlana Lazareva	17	Baltkrieviete	Bufetniece	Svetlanai pats galvenais ir darbs. Visādā veidā mēģina izpatikt direktoram un galvenajam grāmatvedim.	Nē		
Marta Blūma	63	Latviete	Plānu daļas vadītāja	Fabrikas darbiniekiem ar viņu nav labas attiecības, jo Marta	Nē		

Vārds, uzvārds	Vecums 1989. gadā	Tautība	Amats fabrikā	Visi zina, ka...	KP biedrs	Dalība kori	Dalība jaunajās sabiedriskajās organizācijās
Aina Stabule	64	Latviete	Apkopēja	ir ļoti stingra vadītāja. Viņai ir dēls no kāda krievu jūrmieka. Īsta fabrikas patriote.	Nē		
Zigmārs Čiekurs	20	Latvietis	Praktikants (pirmajā diskusiju kārtā)	Vienmēr visu zina labāk par citiem; nemitīgi citus pamāca. Bieži tēlo priekšnieci un izrīko citus.	Nē		
Gajina Voroncova	24	Krieviete	Pavāre fabrikas ēdnīcā	Viņas līgavainis ir Komunistiskās partijas biedrs, pati droši vien arī vēlas iestāties partijā. Plāpīga. Viņai patīk kino.	Nē		
Ruta Tikva	75	Krieviete	Apsardze	Īsta PSRS patriote. Bieži apciemo radus Krievijā.	Jā		
Raimonds Ventaskrasts	53	Latvietis	Inženieris	Depresīvs, neaktīvs cilvēks.	Nē		

Vārds, uzvārds	Vecums 1989. gadā	Tautība	Amats fabrikā	Visi zina, ka...	KP biedrs	Dalība korī	Dalība jaunajās sabiedriskajās organizācijās
Aija Kārklīņa	61	Latviete	Kadru daļas inspektore	Klusa un mierīga. Vienmēr uzsmaida cilvēkiem, kuri ir noskumuši, un pajautā, kas noticis. Pēdējā laikā sākusī runāt par zelta Ulmaņa laikiem.	Nē		
Alfons Balodis	45	Latvietis	Maiņas vecākais	Labsirdīgs un draudzīgs. Viņam vienmēr vairāk naudas nekā citiem strādniekiem.	Nē		
Jevgēņijs Babinskis (Žeņa)	45	Krievs	Kadru daļas vadītājs	Fabrikas brunču mednieks.	Jā	Jā	
Tatjana Krisina	47	Krieviete	Kvalitātes kontroliere	Fabrikas kolektīvu uzskati par savu ģimeni ļoti bieži jūtas nogurusi.	Jā		

Lomu secība

Haralds Krūzovskis (skolotāja loma)

Aleksandrs Grigorčuks

Mārtiņš Daģis

Jurgis Vīte

Ilja Burgs

Velga Bebere

Vladislavs Volkovs (Slava)

Mantas Narvidas

Anastasija Štubēja

Olga Liepa

Boriss Kaņiskins

Ņikita Petrovs

Nikolajs Homenko

Evita Svētā

Vija Rudzīte

Valda Grīnberga

Sofija Kudrjavceva

Natālija Bondarenko

Eldars Habibuļins

Ingmārs Zandarts

Svetlana Lazareva

Marta Blūma

Aina Stabule

Zigmārs Čiekurs

Gaļina Voroncova

Ruta Tikva

Raimonds Ventaskrasts

Aija Kārkliņa

Alfons Balodis

Jevgēņijs Babinskis

ES & BRĪVĪBA

Tatjana Krisina

Pirmie 16 ir obligāti nepieciešamie tēli. Pēdējie 14 ir papildtēli.

Mārtiņš Daģis

Vecums

50 gadi

Tautība

Latvietis

Amats fabrikā

Galvenais grāmatvedis, dzied korī

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tu esi ļoti apzinīgs grāmatvedis, varētu pat teikt perfekcionists. Tavs galds vienmēr ir vislabākajā kārtībā, tu perfekti zini visus skaitļus, kas ir saistīti ar fabriku – gan visus ieņēmumus un izdevumus, gan to, cik darbinieki strādā fabrikā, cik katram darbiniekam gadu, bērnu, naudas utt. Fabrikas direktors tevi ļoti ciena un bieži vien uzaicina pie sevis uz vakariņām. Tu vienmēr pieklājīgi pieņem viņa uzaicinājumus un reizēm arī pats uzaicini direktoru uz kādām pusdienām, tomēr jūsu attiecības nav pārāk draudzīgas.

Tavs tēvs savulaik ir bijis aktīvs Latvijas Sociāldemokrātiskās partijas biedrs, tāpēc arī tevi vienmēr ir interesējusi politika. Tev ir draudzīgas attiecības ar Jurgī Vīti – fabrikas Latvijas Tautas Frontes grupas dibinātāju. Kopā ar Jurgī jūs esat fabrikas Tautas Frontes grupas vadītāji, un kopīgiem spēkiem mēģināt piesaistīt grupai jaunus dalībniekus. Daudz palīdz arī Sofija Kudrjavceva.

Detālas

Tev ir paradums savā runā iespraust vārdu „teiksim” vismaz vienu reizi katrā teikumā.

Tev ir ūsas, kuras tev patīk ik pa laikam noglāstīt.

Tev ir sieva, kura atbalsta tavus centienus popularizēt Latvijas Tautas Fronti, un divas meitas.

Tev patīk šlāgeri.

Tu par citiem zini šo to vairāk:

Olga Liepa atbalsta Latvijas Tautas Fronti, bet to neizrāda, jo baidās sarūgtināt savu tēvu.

Grigorčuks nav apmierināts, ka viņam ir jāpacieš Olgu Liepu tikai viņas tēva dēļ.

Ņikita Petrovs militārā dienesta laikā ir bijis tankists.

Iļja Burgs atbalsta Latvijas Tautas Fronti un cenšas izzināt, kuri fabrikā ir Valsts Drošības komitejas aģenti.

Nikolajam Homenko ir problēmas ar alkoholu.

Vija Rudzīte ir atraitne, viņas dēls dien Padomju armijā Afganistānā.

Evita Svētā tiekas ar Slavu, kopā apmeklē restorānus.

Piezīme: Gadījumā, ja starp abām diskusiju kārtām ir starpbrīdis, kad visi var sarunāties, tu šo brīdi izmanto, lai mēģinātu piesaistīt jaunus biedrus Latvijas Tautas Frontei.

Natālija Bondarenko

Vecums

50 gadi

Tautība

Krieviete

Amats fabrikā

Direktora sekretāre, dzied korī

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tava ģimene Latvijā dzīvo jau kopš 18. gadsimta. Visi tavas ģimenes locekļi ir bijuši vecticībnieki, bet, tā kā pret reliģiju Padomju Savienībā ir negatīva attieksme, jaunākie ģimenes locekļi uz baznīcu iet reti. Tava māte vienmēr ir paudusi neapmierinātību ar valsts attieksmi pret reliģiju, tāpēc tu nejūti īpašas simpātijas pret Komunistisko partiju. Latvijas Tautas Fronte un Interfronte, kas sāk darboties fabrikā, īpaši nesaista tavu uzmanību, jo politika tevi vispār neinteresē un tu centies izvairīties no pārāk lielas iedziļināšanās politiskās diskusijās.

Tava labā sirds un satīcīgais gars neļauj tev noskatīties nevienā strīdā – tev vienmēr ir jāiejaucas un tu vienmēr centies strīdniekus salabināt.

Tu atbalsti Nastju kultūras pasākumu organizēšanā un bieži vien tavs atbalsts ir tas, kas liek fabrikas direktoram piekrist reizēm trakajām jaunietes idejām.

Detālas

Tev ir vīrs un dēls, kurš studē inženierzinātnes Maskavas Valsts Universitātē.

Tu vienmēr visiem mēģini uzsmaidīt.

Tev nepatīk

Tu neciet reliģijas zaimotājus. Tev nepatīk, ka cilvēki izturas skeptiski pret reliģiju. Tāpat tev nepatīk, ka PSRS ierobežo cilvēku reliģisko brīvību.

Anastasija Štubēja (kolēģi sauc par Nastju)

Vecums

25 gadi

Tautība

Moldoviete

Amats fabrikā

Arod biedrības vadītāja, kultorgs – kultūras pasākumu organizatore, dzied korī

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Lai arī fabrikā tu strādā tikai vienu gadu, tu esi strādnieku dvēsele. Tev ir labas attiecības ar visiem strādniekiem, nešķirojot to tautību. Ar savu enerģiju un dzīvesprieku tu veido tādu kā tiltu gan starp latviešiem un iebraucējiem, gan starp fabrikas vadību un tās strādniekiem. Tu vienmēr mēģini noorganizēt kādu kopīgu pasākumu visai fabrikai.

Tava ģimene atbraukusi uz Latviju 1969. gadā. Tavi vecāki bija vienkārši strādnieki – tēvs strādājis kolhozā par celtnieku, bet māte par pavāri. Tu mācījies Rīgā, Kultūras darbinieku tehnikumā, ko pabeidzi ar izcilību.

Detalas

Tu esi bijusi PSRS jauniešu izlasē daiļlēkšanā, tomēr pēc traumas esi pametusi sportu. Bērnībā biji arī skolas daiļlasīšanas konkursu uzvarētāja, skolas teātra izrādēs – galveno lomu atveidotāja.

Par labāko tavu īpašību kolēģi atzīst neizsīkstošo enerģiju.

Tev nepatīk

Tu nespēj izturēt strīdus, kas izceļas tautību atšķirības dēļ, jo tu mīli Latviju un tās iedzīvotājus, neatkarīgi no tautības. Šādos strīdos tu vai nu ieņem tiesneša lomu, vai arī sapurini abas puses, norādot uz viņu strīda bezjēdzību.

Olga Liepa

Vecums

30 gadi

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Ceha vadītāja

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tavs tēvs ir pārliecināts Komunistiskās partijas biedrs un fabrikas direktora Grigorčuka labākais draugs kopš brīža, kad, dienesta laikā viņš izglāba Grigorčuka dzīvību. Tu ieguvi labo amatu fabrikā, pateicoties šai draudzībai. Šķiet, ka tāpēc daļa tavu kolēģu tevi neieredz. Tev pašai savs darbs patīk. Tava tēva veselība šobrīd ir ļoti slikta, tāpēc tu centies viņu nekādi nesatraukt.

Tev komunistiskās idejas nemaz nepatīk, jo bērnībā tu daudz laika pavadīji ar mātes tēvu – bijušo leģionāru – kas daudz stāstīja par brīvu Latviju, latviešu cīņām kara laikā un gūstu pēc kara. Tu esi principiāla latviete – rūpnīcā ar visiem centies runāt latviski, pat ar Grigorčuku, kas latviešu valodā zina tikai atsevišķus vārdus. Tev ļoti patīk ideja par neatkarīgu Latviju, tāpēc tu gribētu iesaistīties Latvijas Tautas Frontes darbībā, bet tev ir bail, ka par to uzzinās biedrs Grigorčuks un līdz ar to – tavs slimais tēvs, kurš Latvijas Tautas fronti uzskata par kaitīgu nacionālistu apvienību. Diskusijās tu mēģini neuzkrītoši atbalstīt Latvijas Tautas Frontes viedokli, kā arī mēģini palīdzēt Mārtiņam un Jurgim pierunāt citus fabrikas strādniekus iesaistīties LTF darbībā, pašai oficiāli paliekot ārpus organizācijas.

Detālas

Tev ļoti patīk ceļot, un tu sapņo kādu dienu aizbraukt ceļojumā uz ārzemēm.

Tev nav bail izteikt savas domas Grigorčuka klātbūtnē, ja vien tās nav pretrunā ar tava tēva domām.

Tu atbalsti sportisko dzīvesveidu un brauc uz darbu ar velosipēdu.

Tu darbojies fabrikas vides aizsardzības klubā.

Aleksandrs Aleksandrovičs Grigorčuks (darbā sauc par San Saniču)

Vecums

55 gadi

Tautība

Ukrainis

Amats fabrikā

Fabrikas direktors

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Tu lepojies ar savām divām augstākajām izglītībām – studijām Partijas augstākajā skolā Maskavā un Kijevas Politehniskajā institūtā. Tev ir daudz dažādu sakaru (блат), kurus tu izmanto, lai fabrikai nekad netrūktu izejvielas un tā varētu darboties bez pārtraukumiem. Tev patīk ar visiem savas fabrikas darbiniekiem nodibināt labas attiecības, lai iegūtu pēc iespējas vairāk informācijas par notikumiem fabrikā. Tu bieži konsultējies ar fabrikas 2. daļas (t.i., slepenības nodrošināšanas daļa; tāda kā fabrikas VDK) darbiniekiem.

Tu līdz šim neesi apguvis latviešu valodu. Tas gandrīz netraucē saziņā ar rūpnīcas strādniekiem, jo visi prot krievu valodu.

Tu jau 25 gadus esi Komunistiskās partijas biedrs, bet tagadējais partijas kurss – pārkārtošanās, saimnieciskais aprēķins un demokratizācija – tev šķiet nepareizs. Jaunās politikas dēļ Latvijā tagad sāk runāt par izstāšanos no Padomju Savienības, kas ir ekonomiski neiespējami. Tava dzimtene ir Padomju Savienība, nevis Latvija. Tāpēc tu vērsies pret Latvijas Tautas Frontes darbību fabrikā kā šādu aplamu ideju izvirzītāju un esi pievienojies Interfrontei. Interfrontē tavs domu biedrs ir Velga Bebere.

Tavs labākais draugs ir Olgas Liepas tēvs, kurš dienesta laikā tev izglāba dzīvību. Šis draudzības vārdā tev Olgu ir nācies pieņemt darbā un tagad tu to reizēm nožēlo, jo viņa izturas nekaunīgi, piemēram, demonstratīvi runā ar tevi latviski, labi zinot, ka tu latviešu valodu nemāki.

Ik palaikam tu uzaicini fabrikas grāmatvedi Mārtiņu Daģi uz vakariņām, jo viņš ļoti daudz zina par fabrikas strādniekiem.

Detalas

Tu esi dzimis un audzis Odesā, kur tev ir saglabājušies daudz draugu. Rīgā esi apmeties pēc dienesta armijā Rīgā Baltijas kara apgabala štābā, kur bijī politiskais virsnieks. Rīgā tevi visvairāk saista tās kultūra: pasākumi, vide, jo tā Tev saistās ar vietu, kur esi dzimis. Tev patīk baudīt dažādas delikateses, ko Tev piegādā sagādnieks (reizē spekulants Vladislavs (Slava)).

Tev simpatizē Vija Rudzīte. Tu pat domā, ka no viņas sanāktu laba sieva, jo tev šķiet, ka jums ir daudz kā kopīga.

Teve nepatīk

Tu neciet situācijas, kad kāda jautājuma risināšanā neesi noteicējs un tu nemēdz piekāpties.

Piezīme: Gadījumā, ja starp abām diskusiju kārtām ir starpbrīdis, kad visi var sarunāties, tu šo

brīdi izmanto, lai mēģinātu piesaistīt jaunus biedrus Interfrontei.

Zigmārs Čiekurs

Vecums

20 gadi

Tautība

Latvietis

Amats fabrikā

Praktikants (pirmās diskusiju kārtas laikā)

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tavs tēvs strādā uz tirdzniecības kuģa par kapteiņa vietnieku, bet principa dēļ atsakies izmantot ģimenes sakarus (блат) un vēlies visu dzīvē sasniegt pats. Tu atbalsti komunistisko sistēmu un domā, ka to ir iespējams uzlabot. Tu esi pret neatkarīgas Latvijas ideju un pret Latvijas Tautas Fronti. Tev šķiet, ka neatkarīga Latvija ekonomiski nevarēs pastāvēt, un domā, ka Padomju Savienības sastāvā tai ir daudz lielākas iespējas attīstīties.

Te nav bail skaļi izteikt savas domas un argumentus gan par, gan pret komunistisko režīmu.

Detalas

Tu studē ļoti labā universitātē Maskavā un vienmēr to uzsver.

Tavs tēvs ir bijušais fabrikas direktora studiju biedrs, bet viņu attiecības nav īpaši siltas, tāpēc fabrikas vadītājam biedram Grigorčukam tu ne visai patīc.

Te nepatīk

Tu ļoti uzkrītoši izrādi savu nepatiku pret cilvēkiem, kuru viedoklis veidojies tikai sabiedrības spiediena un apkārtējo uzskatu ietekmē. It īpaši tev nepatīk cilvēki, kas aizstāv latviskumu vai padomju režīmu, nebalstoties uz konkrētiem faktiem vai argumentiem.

Gaļina Voroncova

Vecums

24 gadi

Tautība

Krieviete

Amats fabrikā

Pavāre fabrikas ēdnīcā

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tava vecmāmiņa kara laikā dzīvoja Ļeņingradā un stāstīja par piedzīvoto badu, tāpēc tu nolēmi kļūt par pavāri. Tev ir līgavainis, kurš ir Komunistiskās partijas biedrs. Tu vienmēr esi bijusi aktīva komunisma aizstāve un sludinātāja. Arī fabrikā tu atbalsti visas partijas idejas, kaut gan pati nespēj tās īsti izprast.

Detālas

Tu esi ļoti pļāpīga, bieži izplūsti sīkumos. Tevi apklusināt, šķiet, nav iespējams.

Tev nepatīk

Tev nepatīk lasīt grāmatas, bet tu sajūsminies par kino.

Boriss Jefimičs Kaņiskins

Vecums

61 gads

Tautība

Krievs

Amats fabrikā

Strādnieks

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Uz Latviju tu atbrauci no Baltijskas (province Kaļiņingradā) 1951. gadā, pēc tam, kad nomira abi tavi vecāki. Baltijskā tu nodarbojies ar valūtas spekulāciju, bet, kad tevi pieķēra un draudēja ar cietumsodu, tu piekriti kļūt par Valsts Drošības komitejas (VDK) slepeno aģentu. Drīz pēc pārceļšanās uz Latviju tev iedalīja dzīvokli un piedāvāja darbu fabrikā. Tavs uzdevums ir novērot strādnieku attieksmi pret iekārtu. Tu proti latviešu valodu, jo tava sieva ir latviete. Latviešu valodas zināšanas nozīmē, ka tu pārzini situāciju fabrikā labāk nekā direktors – latviešu valodas nepratējs. Kā metodi strādnieku noskaņojuma noskaidrošanai tu izmanto politisku joku stāstīšanu. Pašlaik tu esi saņēmis uzdevumu iestāties fabrikas Latvijas Tautas Frontes grupā un virzīt tās darbību atbilstoši VDK instrukcijām.

Detālas

Svarīgāki par fabrikas direktora viedokli tev ir VDK norādījumi. Tu zini, ka fabrikas direktors tiek ar citiem VDK aģentiem, tomēr tu savos ziņojumos iekļauj arī informāciju par viņu.

Tev nepatīk

Tu esi neapmierināts ar to, ka Interfronte, tavuprāt, darbojas kā ievainots dzīvnieks, tāpēc tu diezgan skarbi izturies pret Interfrontes biedriem.

Raimonds Ventaskrasts

Vecums

53 gadi

Tautība

Latvietis

Amats fabrikā

Inženieris

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

6 gadu vecumā tu ar māti un māsu tiki deportēts uz Krasnojarskas novadu. Māte jau pēc gada nomira un jūs abi ar māsu cīnījāties par izdzīvošanu. Bieži saskārāties ar vardarbību. Kad nonācāt bērnamā, māsa drīz nomira, bet tev radās iespēja atgriezties un dzīvot pie krustmātes. Kopš māsas nāves tevī ir vienaldzība pret cilvēkiem, valsti un apkārt notiekošo. Vienīgais, kas tevī izraisa jēlkādas emocijas ir vardarbība, jo atgādina par kautiņiem izsūtījuma laikā. Tāpēc tu asi iestāties pret jebkuru vardarbību.

Detālas

Tu ik pa laikam ievaidies un klepo, jo tev ir neizārstēta plaušu slimība.

Tev nepatīk

Tev nepatīk dzīvot komunālajā dzīvoklī kopā ar vairākām citām ģimenēm.

Nikita Petrovs

Vecums

36 gadi

Tautība

Krievs

Amats fabrikā

Strādnieks, dzied korī

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tu esi dzimis Rīgā, strādnieku ģimenē. Tev ir nelāgas atmiņas no laika, kad tu dienēji Padomju armijā, jo tu kā tankists piedalījies padomju iebrukumā Prāgā 1968. gadā. Kopš tā laika tevi vajā vainas apziņa par uzbrukumu neapbruņotiem cilvēkiem. Tu esi arī iesaistījies fabrikas Vides aizsardzības kluba grupā, un esi retais krievu tautības pārstāvis, kas fabrikā ir Latvijas Tautas Frontes pusē un kas domā, ka Latvijai ir jāatgūst neatkarība.

Tu gribi būt turīgāks, tāpēc bieži strādā virsstundas, lai piepelnītos. Kopā ar brāli esi sācis domāt par kooperatīvas kafejnīcas atvēršanu. Tev patīk labi izskatīties. Dažkārt apmeklē melno tirgu, kur nesen nopirki "Levis" bikses.

Detalas

Tu neesi precējies, un tu reizēm mēdz par to gausties. Sievietes no tevis nezin kāpēc izvairās. Tu domā, ka iesaistīšanās jaunajās organizācijās varētu palīdzēt tev izveidot attiecības ar kādu fabrikas sievieti.

Tev nepatīk

Nepatīk preču trūkums veikalu plauktos.

Velga Bebere

Vecums

35 gadi

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Strādniece, dzied korī

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Tu nepabeidzi studijas augstskolā (palika tikai diplomdarba aizstāvēšana), jo paliki stāvoklī, bet to nenožēlo. Tavs vīrs ir krievs un arī strādā rūpnīcā kā inženieris (jūs iepazīnāties studējot), bet tava alga ir lielāka nekā vīra alga. Savas meitas tu sūti skolā ar krievu mācībuvalodu, jo zini, ka tādējādi viņām būs lielākas izglītības un darba iespējas.

Tu zini, ka Padomju Savienība ir labākā valsts pasaulē. Tevi tracina, ka pēdējā laikā tik daudzi – pat prese! – sāk to apšaubīt. Tavs vectēvs pirms sociālistiskās revolūcijas Latvijā bija nelegālās Komunistiskās partijas biedrs un tev daudz stāstīja par grūto dzīvi Ulmaņa laikos – bezdarbu, izglītības dārdzību un nepieejamību un ieslodzījumu.

Tava dzīve ir nesalīdzināmi labāka nekā tava vectēva. Darbs rūpnīcā un padomju vara tev ir devusi daudz laba. Nesen tava ģimene – pēc 7 gadu ilgas gaidīšanas rūpnīcas rindā – iegādājās automašīnu LADA (ar naudu palīdzēja arī vectēvs, kurš kā partijas veterāns saņem lielāku pensiju (personālo pensiju)). Nākamgad tu kā ilggadēja sociālistiskās sacensības uzvarētāja dosies ekskursijā uz Bulgāriju. Kopā ar fabrikas direktoru Grigorčuku tu darbojies fabrikas Interfrontes grupā, lai aizstāvētu strādnieku intereses un vērstos pret nacionālismu un padomju varas apdraudējumu.

Detālas

Tevis ik palaikam nekontrolējami sāk raustīties kreisais plakstiņš un uzacs.

Tu vienmēr visus uzrunā par biedriem.

Tevis nepatīk

Tevis nepatīk, ka tevi uzskata par neizglītotu. Tu savā tuvumā nespēj paciest bērnišķīgus un stulbus cilvēkus. Tu esi principiāla, nepiekāpīga un nekad nekļūdies.

Piezīme: Gadījumā, ja starp abām diskusiju kārtām tiek ielikts starpbrīdis, kura laikā visi iet viens pie otra un runājas aci pret aci, tu šo brīdi izmanto, lai mēģinātu piesaistīt jaunus biedrus Interfrontei.

Eldars Abibovičs Habibuļins

Vecums

38 gadi

Tautība

Tatārs

Amats fabrikā

Strādnieks

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Māte latviete, tēvs tatārs. Vecāki iepazinās laikā, kad māte bija izsūtījumā, tu piedzimi Krievijā. Tu krāp sievu, viņa to zina un draud tev ar šķiršanos, bet tu soli, ka labosies.

Tu regulāri no fabrikas iznes dažādus izstrādājumus un detaļas, kurus pēc tam pārdod.

Detālas

Kad nevari izdomāt, ko teikt, tu atkārto vārdu, frāzi vai pat teikumu vairākās reizes pēc kārtas, gūstot laiku pārdomām.

Tev nepatīk

Tev riebjas milzīgās dzīvokļu rindas, jo tu ar sievu joprojām dzīvo vienistabas dzīvoklī kopā ar viņas māti.

Vladislavs Volkovs (Slava)

Vecums

34 gadi, bet izskatās jaunāks

Tautība

Krievs

Amats fabrikā

Sagādnieks

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Fabrikā tev ir labs amats, bet daudz lielākus ienākumus tu gūsti no nelegālas importa preču tirdzniecības. Preces tirdzniecībai tu iegūsti gan no jūrniekiem, gan caur sakariem vairumtirdzniecības bāzēs. Arī fabrikas direktoram Grigorčukam tu piegādā delikateses no Rietumeiropas. Tāpēc arī tu nebaidies paust savas domas Grigorčuka klātbūtnē.

Detālas

Tu esi homoseksuāls, bet tā kā Padomju Savienībā par to draud cietumsods, to neviens nezina. Maskēšanās nolūkos tu pat uzturi romantiskas attiecības ar strādnieci Eritu Svēto.

Tu atbalsti pārmaiņas, jo padomju sistēma tev šķiet absurda.

Mantas Narvidas

Vecums

46 gadi

Tautība

Lietuvietis

Amats fabrikā

Maiņas vecākais

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Tu nejauši izbēgi no deportācijas 1949. gada 25. martā, jo biji atstāts Bauskā pie vecmāmiņas. Ģimene, lai tevi paglābtu, pateica deportētājiem, ka tu pirms pāris nedēļām iekriti akā un noslīki un neviens tevi neatrada.

Jau 15 gadus kopā ar sievu audzē tulpes un 8. martā ved tās pārdot uz Ļeņingradu. Darbs ar tulpēm aizņem visu tavu brīvo laiku, dažkārt darbā jūties kā atpūtā. Bet esi kļuvis turīgs un uzcēlis privātmāju. Mājas dēļ var teikt, ka tu esi pārāks par visiem rūpnīcā strādājošiem, jo retajam fabrikā ir sava māja, daudzi dzīvo nožēlojamos apstākļos kopmītnēs un komunālajos dzīvokļos.

Detālas

Tu esi kluss.

Tu neieredzi visu, kas saistīts ar komunismu, tomēr to lieliski noslēp.

Ruta Viktorovna Tikva

Vecums

75 gadi

Tautība

Krieviete

Amats fabrikā

Apsardze

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Tev ir 3 bērni un 11 mazbērni. Tu esi īsta PSRS patriote. Tu bieži apciemo radus Krievijā, tādejādi saglabājot ciešu saikni ar ģimeni. Tu mēdz kavēties jaunības atmiņās, stāstot par veidiem kādos špikojusi, kā skolā darījusi palaidnības utt.

Rīgā tu ieradies uzreiz pēc kara, jo tavs vīrs tika nozīmēts šeit darbam kara komisariātā.

Tu piekriti uzskatam, ka latvieši ir nepateicīga tauta, jo tieši PSRS atnesa Latvijai kultūru un uzplaukumu.

Detālas

Tu reizēm mēdz iemigt sarunas vidū, un nekur neierodies bez sava adīkļa.

Tev vienmēr salst rokas, ko tu apsaldēji Ļeņingradas blokādes laikā, tāpēc tu mēdz viņas bieži berzēt.

Tev ir labas attiecības ar pavāri Gaļinu, jo arī viņas vecmāmiņa pieredzēja Ļeņingradas blokādi.

Tev nepatīk

Tev nepatīk tas, kā tagad funkcionē komjaunatne, jo tev šķiet, ka tavā jaunībā viss bija labāk.

Tev nepatīk Latvijas Tautas Fronte, jo tu esi dzirdējusi, ka tā vēršas pret migrāciju un krieviņiem – dēvē atbraucējus par kolonistiem un okupantiem.

Ilja Burgs

Vecums

41 gads

Tautība

Ebrejs

Amats fabrikā

Kora diriģents

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tava ģimene iebrauca Latvijā 1959. gadā no Ukrainas. Esi precējies ar skolotāju – latvieti. Ģimenē sarunājaties krieviski.

Jūties lepns par saviem koristiem. Tev ir aizdomas, ka koristu vidū ir Valsts Drošības komitejas aģents. Atklāti par to nerunā, bet centies citus brīdināt, lai ir apdomīgāki izteicienos un rīcībā. Koristi tev savukārt uzticas un nebaidās atklāt savas domas.

Tev ir labas attiecības ar Jurģi Vīti un tu domā, ka varētu viņam palīdzēt ar jaunu Latvijas Tautas Frontes dalībnieku piesaisti koristu vidū.

Detalas

Tu esi pedantisks, tev vienmēr ir ideāli tīri apavi. Bieži atgādini arī citiem, lai saņem matus vai piekārto apkaklīti.

Tu bieži satiecies ar Nastju Štubēju, tomēr jūs saista tikai kultūras darbs fabrikā, kaut gan lielākā daļa no fabrikas darbiniekiem domā citādi.

Jurgis Vīte

Vecums

57 gadi

Tautība

Latvietis

Amats fabrikā

Lielākā ceha vadītājs, dzied korī

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Tu iestājies Komunistiskajā partijā, lai kļūtu par ceha vadītāju, bet komunistiskajām idejām nekad īsti neesi ticējis. Tu saraksties ar brālēnu, kas dzīvo ārzemēs. Viņa sūtītās paciņas visus pēckara gadus ir bijis labs atbalsts tavai ģimenei. Tu regulāri klausies radio "Brīvā Eiropa" un "Amerikas Balss".

Sirdī tu vienmēr esi lolojis ideju par Latvijas neatkarību, tāpēc, kad sāka veidoties Latvijas Tautas Fronte, tu pirmais sāki organizēt Latvijas Tautas Frontes grupu fabrikā. Kopā ar Mārtiņu Daģi, ar kuru tev ir labas attiecības, jūs mēģināt piesaistīt jaunus dalībniekus fabrikas Latvijas Tautas Frontes grupai. Tu esi pārliecināts, ka fabrikā ir Valsts Drošības komitejas slepenie aģenti, tāpēc Latvijas Tautas Frontes popularizēšana un jaunu dalībnieku piesaiste jums ir jāveic ļoti uzmanīgi.

Detālas

Tu esi ļoti aktīvs un sabiedriska un tev ir plašs draugu pulks.

Tu domā, ka kora diriģents Ilja varētu tev palīdzēt piesaistīt jaunus dalībniekus Latvijas Tautas Frontei.

Tev nepatīk, ka latviešiem jāpilda svešas pavēles, jo tu tici, ka latvieši paši varētu veiksmīgi vadīt valsti un pieņemt lēmumus, kas dzīvi Latvijā padarītu labāku.

Piezīme: Gadījumā, ja starp abām diskusiju kārtām ir starpbrīdis, kad visi var sarunāties, tu šo brīdi izmanto, lai mēģinātu piesaistīt jaunus biedrus Latvijas Tautas Frontei.

Nikolajs Homenko

Vecums

47 gadi

Tautība

Baltkrievs

Amats fabrikā

Fabrikas Komunistiskās partijas pirmorganizācijas sekretārs

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Lai arī pēc izglītības tu esi inženieris, vienmēr esi strādājis tikai komjaunatnes un partijas darbā, nekad – savā specialitātē. Rūpnīcas darbā neorientējies.

Šķīries, dzīvo kopā ar civilsievu – latvieti. Tu esi ļoti zinošs, zini jaunākos notikumus politikā un tavs uzdevums kā partijas pirmorganizācijas sekretāram ir par tiem informēt arī citus partijas biedrus.

Tu tici komunisma idejām. Tevi satrauc idejas par Latvijas Komunistiskās partijas neatkarību, tāpēc tu visiem spēkiem centies uzturēt vienotību fabrikas partijas pirmorganizācijā un pat aicini strādniekus stāties partijā un atbalstīt Gorbačova "perestroikas" politiku.

Tevi uztrauc arī diskusijas par partijas lomu sabiedrībā un ierosinājumi svītrot Konstitūcijas pantu par partijas vadošo lomu, jo tas varētu novest pie tā, ka tu zaudē darbu.

Detālas

Esi slepens alkoholiķis, tev vienmēr līdzī ir blašķe ar degvīnu. Kad nervozē vai netiec galā ar savām problēmām, tu mēdz noslēpties, lai varētu iedzert.

Vija Rudzīte

Vecums

39 gadi

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Inženiere

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tavs vīrs nomira autoavārijā pirms diviem gadiem. Tavs vienīgais dēls Aivars dienēja Padomju armijā Afganistānā. Tagad, kad PSRS ir sākusi izvest savu karaspēku no Afganistānas, tu priecājies. Šobrīd vislielākās bažas tev sagādā fakts, ka tu no Aivara neesi saņēmusi ziņas jau divus mēnešus.

Tu esi talantīga inženiere. Vairāki tavi izgudrojumi ir īstenoti un atvieglojuši fabrikas darbu, ko augstu vērtē fabrikas direktors Grigorčuks.

Tu neatbalsti komunisma idejas un izjūti nicinājumu pret iekārtu, bet baidies skaļi protestēt. Tomēr šobrīd tavas bailes pamazām mazinās un tu sāk izrādīt savu attieksmi. Bieži savā argumentācijā tu izmanto PSRS neseno politiku Afganistānas jautājumā.

Detālas

Tu ievēro fabrikas vīriešu simpātijas. Bet tas tevi īsti neiepriecina, jo tu joprojām sēro par nesen mirušo vīru un satraucies par savu dēlu. Tu nemēdz daudz runāt vai stāstīt par sevi.

Tev nepatīk tas, ka latviešu jauniešiem jācīnās ārpus savas dzimtās zemes.

Ingmārs Zandarts

Vecums

27 gadi

Tautība

Latvietis

Amats fabrikā

Inženieris

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Tu esi mežziņa dēls. Patīk daba, bieži dodies pārgājienos, sēņot un makšķerēt. Dziedi fabrikas korī. Pagājušā gadā direktora un partijas sekretāra pārlicināts iestājies Komunistiskajā partijā. Tagad sāc apsvērt, ka Latvijas Komunistiskajai partijai būtu jāklūst neatkarīgai. Tev arī rūp apkārtējā vide. Nereti tu iesaki, kā risināt problēmas. Tu mēdz analizēt notiekošo politikā un arvien vairāk saproti, ka Latvijas industrializācija graužoši ietekmē vidi. Tu esi viens no Vides aizsardzības kluba grupas dibinātājiem fabrikā.

Detālas

Tu esi smaidīgs un vienmēr labā garastāvoklī.

Tu bieži nodarbojies ar zemledus makšķerēšanu un tavs visbiežāk notvertais loms ir līdaka.

Svetlana Lazareva

Dzimšanas dati

17 gadi

Tautība

Baltkrieviete

Amats fabrikā

Bufetniece

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tu neplāno studēt. Tev labāk patīk strādāt fabrikā, jo strādnieka alga ir lielāka nekā tavas mammas alga, kura strādā par krievu valodas skolotāju. Tu ceri kādreiz strādāt labāk atalgotā darbā, bet tu pati nezini kādā, tomēr mācīšanos uzskati par lieku laika izšķiešanu. Darbs tev ir prioritāte un tu izcili izpildi savus pienākumus. Pēc dažiem gadiem ēdnīcas vadītāja aizies pensijā un tu ceri iegūt viņas amatu, tāpēc tu mēģini izpatikt fabrikas direktoram un galvenajam grāmatvedim.

No katra pārtikas pieveduma, visi bufetes darbinieki – arī tu – atliek deficīta preces saviem tuviniekiem un draugiem. Ar šo preču pārdošanu vai iemaiņšanu pret citām deficītām precēm, tu vari nodrošināt sev un mātei labu dzīvi.

Detālas

Tev patīk klausīties klačās, un tu esi viegli pārliecināma.

Tev nepatīk

Tev nekad nav paticis, ka Padomju Savienībā skolotājiem ir tik mazas algas un ka pret viņiem neizturas ar pienācīgu cieņu.

Valda Grīnberga

Vecums

74 gadi

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Virtuves palīgstrādniece.

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Vīrs, kādreizējais Latvijas armijas virsnieks, vēlāk partizāns, kas darbojies pēc Otrā pasaules kara un 14 gadus ieslodzītais Vorkutā, – nomira pirms 10 gadiem. Vēlies aktīvi piedalīties sabiedrības dzīvē. Tu esi Latvijas patriote un uzskati, ka komunismam nav vietas Latvijā. Tu arī nebaidies, ka tevi varētu sodīt par savu nostāju, jo tev vairs nav ko zaudēt.

Detālas

Tu esi korpulenta sieviete, vienmēr ap galvu apsien raibu lakatu.

Tev ļoti patīk tamborēt, un tu arī bieži mēdz nēsāt savas tamborētās jakas, cepures un cimdus, nereti arī kāda darbabiedre tev palūdz kaut ko uzadīt.

Tev ir skarbs raksturs un tu nebaidies kritizēt.

Tev nepatīk

Tu aizsvilsties, dzirdot komunisma slavinājumus. Tu nicini Komunistiskās partijas biedrus un padomju iekārtas atbalstītājus.

Aija Kārcliņa

Vecums

61 gads

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Kadru daļas inspektore

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tavam tēvam pirms kara piederēja maza ādu fabrika. Tev spilgtā atmiņā ir laimīgā bērnība, pārticība un kārtība brīvajā Latvijā un tās lielais pretstats ar padomju iekārtu. Senāk par šo tēmu tu nemēdzi runāt, bet tagad – kad runāt var brīvāk – tu bieži to uzsver sarunās ar darbabiedriem. Tev gribētos, lai viss atkal būtu tāpat kā pirms kara. Tu atbalsti jaunos aktīvistus, kuri ir pret komunismu, bet pati neiesaisties.

Detāļas

Klusa un mierīga. Tev patīk uzsmaidīt cilvēkiem, kuri ir noskumuši un pajautāt, kas noticis, tev neviens nekad neatsaka un izklāsta visu, kas ir uz sirds. Tev vienmēr atradīsies kas jauks sakāms citiem.

Teve nepatīk

Teve nepatīk, ka padomju propaganda ir sagandējusi veselas paaudzes domāšanu. Tu reizēm uzmundrini jauniešus nebaidīties būt īstiem latviešiem un iestāties par Latvijas neatkarību.

Sofija Kudrjavceva

Vecums

56 gadi

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Grāmatvede, dzied korī.

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Dzīvo viena un priecāties par jebkādu iespēju parunāties. Tu esi Valsts Drošības komitejas slepenā aģente. Tavs galvenais uzdevums ir ziņot par Latvijas Tautas Frontes darbību, tāpēc tu viena no pirmajām iestājies fabrikas Tautas frontes grupā, nevienam neatklājot savus patiesos nodomus.

Detālas

Tu staigā puķainās kleitās, jo tev jau kopš jaunības patīk košas drēbes.

Tu esi ļoti pacietīga un ieklausies katrā vārdā.

Tev ļoti patīk dziedāt, un tu bieži dungi pie sevis.

Marta Blūma

Vecums

63 gadi

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Plānu daļas vadītāja

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Pret tēva gribu tu pēc kara sagājies ar meža brāli, ko bijī iemīlējusi. Drīz viņš gāja bojā kaujā, tāpēc vienatnē uzaudzināji abu dēlu. Neviens nezina, kas ir tava bērna tēvs, bet domā, ka tas bijis kāds krievu jūrnieks. Vientuļās mātes statuss tev licis strādāt vairāk nekā citiem. Tagad, kad dēls jau ir pieaudzis, tu joprojām uzskati darbu par svarīgu savas dzīves sastāvdaļu un nemaz nedomā iet pensijā. Ilgajos darba gados tu esi kļuvusi īsta rūpnīcas patriote.

Tev ir stingrs raksturs un tu novēro darbiniekus, lai viņi labi strādātu. Sliņķiem tu aizrādi, ka komunistiskā valstī tas nav pieņemams. Tev ar saviem darbiniekiem nav labas attiecības. Tev pats galvenais ir, lai tavi darbinieku visu izdarītu pēc plāna un pat vēl labāk.

Detālas

Tev vienmēr ir ievērojama frizūra, un tu staigā pelēkos kostīmos.

Tev ir ļoti slikta redze un tev nākas staigāt brillēs ar biezām lēcām.

Tu bieži klusē, bet dažkārt mēdz būt nesavaldīga un skaļi izrādīt savas dusmas.

Tev nepatīk sliņķi un darbinieki, kuri darba laikā runā par ar darbu nesaistītām tēmām.

Evita Svētā

Vecums

27 gadi

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Strādniece, dzied korī

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tu darba vietā esi ļoti apzinīga un uzcītīga. Tā ir ģimenes iezīme, kas atspoguļojas arī uzvārdā. Jau piecās paaudzēs tavi senči ir bijuši paraugpilsoņi. Tomēr tu tikai ārēji atbalsti savas dzimtas ideālus, kamēr slepus tiecies ar fabrikas sagādnieku Slavu, kurš īstenībā ir spekulants. Tev patīk, ka viņš tevi ved uz restorāniem un apgādā ar importa apaviem un apģērbiem.

Detālas

Tu visiem izsaki komplimentus, un esi ļoti laipna un izpalīdzīga.

Tevis ļoti patīk runāt ar cilvēkiem, bet tu bieži novirzies no tēmas.

Tevis nepatīk

Tevis riebjas dogmatiskais un ārišķīgais padomju režīms, bet tu neizrādi.

Aina Stabule

Vecums

64 gadi

Tautība

Latviete

Amats fabrikā

Apkopēja

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tev ir dēls un trīs mazbērni. Tavs vīrs jau desmit gadus kā miris no audzēja plaušās, tāpēc tu ļoti neciet smēķētājus. Tu esi ļoti atvērta un izaicinoša vīriešu sabiedrībā.

Tev ir savas idejas par to, kā uzlabot situāciju fabrikā un pat visā Padomju Savienībā.

Detālas

Tu vienmēr visu zini labāk!

Sarunas laikā tu nemitīgi citus pamāci.

Tev nepatīk

Tu neciet, ja kāda lieta fabrikā notiek bez tavas ziņas, jo uzskati, ka tev jābūt informētai un ka ar savu pieredzes bagāžu tu zinātu kā uzlabot situāciju fabrikā, Padomju Savienībā un kultūrā.

Alfons Balodis

Vecums

45 gadi

Tautība

Latvietis

Amats fabrikā

Maiņas vecākais

Komunistiskās partijas biedrs

Nē

Apraksts

Tev ir sieva un divi bērni. Tu esi īsts darbaholiķis – tu pat naktīs dari gadījuma darbus. Tas tev nodrošina diezgan lielus ienākumus un daudzi nevar saprast, kur tev vienmēr rodas nauda. Tev ir zelta rokas – nav tādas lietas, ko tu neprastu uztaisīt vai salabot.

Tu esi labsirdīgs un draudzīgs, tev patīk vienkārši jauki papļāpāt.

Tev nepatīk

Tev nepatīk strīdēties.

Tu neciet cilvēkus, kuri maz dara, taču iegūst atzinību pielienot.

Jevgēņijs Babinskis (Žeņa)

Vecums

45 gadi

Tautība

Krievs

Amats fabrikā

Kadru daļas vadītājs, dzied korī

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Tev ļOTI patīk sievietes. Draugi tevi dēvē par brunču mednieku. Tavi darba pienākumi ir nodrošināt, lai visi darbinieki strādātu tajās vietās, kur viņiem jāstrādā, un tu atbildi par jaunu darbinieku piesaisti. Kā komunistiskās partijas biedrs, tu darbu izpildi ļoti atbildīgi un centies savaldīties sieviešu klātbūtnē. Bet tu esi iemācījies dot mājienus un neuzmācīgi flirtēt.

Tu esi atklājis, ka sievietēm patīk dziedoši vīrieši, tāpēc dzied korī.

Detāļas

Esot sievietes sabiedrībā, tu koķetē bez mitas.

Tev nepatīk

Tev nepatīk Padomju Savienība iekārta, bet kā Komunistiskās partijas biedrs un atbildīgs darbinieks rūpnīcā tu neiedrošies to izrādīt.

Tatjana Krisina

Vecums

47 gadi

Tautība

Krieviete

Amats fabrikā

Kvalitātes kontroliere

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Tu uzaugi bērnam. Tu esi sarūgtināta, ka tavi vecāki nav rūpējušies par tevi. Tu fabrikas kolektīvu uzskati par savu ģimeni, bet diemžēl citi kolēģi fabriku uzskata tikai par darba vietu.

Tu dzīvo komunālā dzīvoklī un tavus nervus gadiem bojā blakus dzīvojošā alkoholiķu ģimene. Tev bieži ir garastāvokļa maiņas, kā arī nereti esi nogurusi kaimiņu dēļ.

Detālas

Ja tev kaut kas nepatīk, tu vienmēr to pasaki.

Haralds Krūzovskis (skolotāja loma)/Ilze Gulbene

Vecums

45 gadi

Tautība

Tēvs polis, bet uzskata sevi par latvieti

Amats fabrikā

Kadru daļas inspektors un partijas biedru naudu kasieris, fabrikas sienasavīzes veidotājs

Komunistiskās partijas biedrs

Jā

Apraksts

Kadru daļā tu esi atbildīgais par sociālistiskās sacensības rezultātu uzskaiti un uzvarētāju noteikšanu. Tu jau 20 gadus veido fabrikas sienas avīzi, kas līdz šim ir bijis vienkāršs un interesants uzdevums. Šobrīd vairs nevari saprast, kā lai veic šo uzdevumu. Lai arī esi iestājies LTF, tev šķiet, ka sienasavīze nevar būt "Atmodas" pielikums, tai jābūt interesantai visiem fabrikas strādniekiem. Baidies iekulties nepatīkšanās, tāpēc lūdz, lai strādnieki paši piedalās sienasavīzes veidošanā u veido informāciju par strādnieku dzīves notikumiem un attieksmi pret politiskajām norisēm.

Uzdevumi spēles laikā

Vada sarunu, cenšas nepieļaut nekārtību, iesaistās diskusijā ar jautājumiem un/vai provokācijām, ja saruna nevirzās uz priekšu vai arī ievirzās nevēlamā gultnē.

Piezīme

Ja uzskata to par nepieciešamu un ja pietiek laiks, diskusijas vidū starp uzdevumiem pasludina starpbrīdi, kura laikā dalībnieki savā starpā sadalās mazākās grupās, kurās diskutē par šiem pašiem jautājumiem, kā arī mēģina piesaistīt biedrus Interfrontei un Tautas frontei. Skolotāja uzdevums vērot, lai dalībnieki nenovirzās no uzdevuma. Ja rodas nepieciešamība aktīvāk iesaistīt kādu klusu skolēnu, skolotājs var atsevišķi intervēt vai aprunāties ar viņu. Kā arī, starpbrīdis ir iespēja izskaidrot skolēniem, kuri kļūdaini izpratuši tēmu/sava tēla uzskatus (piemēram, Latvijas Tautas frontes ideālus), kāds viedoklis viņiem jāpauž.